

EPERJESI LAPOK

(FELVIDÉKI SZEMLE)

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Előfizetési árak: Egész évre 10 K., félévre 5 K., negyedévre 2 K. 50 f. — Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetési díj: Háromhatszötös petit-sor egyszeri hirdetés 30 fillér; többhatszötös hirdetésért jutányosabb. Nyilvánt. minden sor 40 fillér.

Az Eperjesi Széchenyi-körnek, ... az Eperjesi Magyar Védőegyesületnek és az Eperjesi Kereskedők Társulatának hivatalos közlönye. ...

□ Szerkesztőség és kiadóhivatal: □
Kósch ÁRPÁD könyvnyomdája Eperjesen
Fő-utca 59. sz.

Színházunk mizériái.

(-r-) Két hónapra terjedő őszi színi időszakunk első felén túl vagyunk. A társulat ötheti működéséből meggyőződhetünk arról, hogy az igazgató becsületos törekvéssel azon volt, hogy a közönség meglegedését kiérdemlje. Komoly műsor, drága személyzet, csinos díszletek, nagyobbrészt új ruhatár stb. ama kellékek, melyek segítségével vállalt kötelezettségének tőle telhetőleg eleget tenni igyekeztek. Hogy ezt az igyekezetét milyen siker koronázta eddig, annak ketten a megmondható. Erkölcsi szempontból hadd ítéljen maga a közönség. Anyagi szempontból meg meg-sűgja az eredményt az igazgató. Sűgnia sem kell, elárulja az arcza.

Hogy működésének erkölcsi sikere van, azt a mi kedves, jó közönségünk igazolja, mely sok telt házzal adott kifejezést eddig is érdeklődésének, elismerésének. Hogy az igazgató lelke mindamellert borongó, őszi hangulatokkal küzd, felderülni nem tud, annak olyan okai vannak, melyek közönségesen «színházunk mizériái» címen sorolhatók elő.

Annyi bizonyos, hogy nálunk csak jó társulat, csak elsőrendű erők tudnak biztosítani színházlátogató közönséget. S a fejlettebb izlésű s igényű, jó közönségünk részéről ez teljesen érthető is. De a jó erőkből álló társulat manapság drága ám. A hol egy énekesnő nyolcz-száz korona havi-fizetést (pedig vannak többen, ha a többi valamivel kisebb fizetéssel is), egy elsőrendű színész kétszáznegyven korona (de

feljön többre is) havi fizetést kap, ott kell ugyebár napi-jövedelem is. Már pedig a mi színházunk befogadóképessége nem nagy. S ha telt ház van is, az összjövedelem hihetetlenül kevés. Éppen hogy fedezi a drága társulat napi-kiadásait. Igen ám, de mindennap nincsen telt ház. Aztán mérsékeltárú előadások is vannak.

Tehát az egyik gyöngesége *színházunknak* a jó társulat boldogulhatását illetőleg: a színház *nem nagy befogadóképessége*. A másik a *helyárok alacsonyysága*. A helyárok a régiek, abból az időből valók, midőn a budapesti, gombamódra nőtt színházak még nem abszorbeáltak minden jobb erőt, az élet is olcsóbb volt s így ilyen helyárok mellett is boldogulhatott itt egy jó társulat. Ma másként van a dolog. A helyárok fölemelésére azonban alig is gondolhatunk. Egyáltalán nem volna tanácsos, nem vezetne célhoz.

De van ennek a színháznak egy igen nagy hibája, hátránya, mondjuk: legnagyobb mizériája, a színházgatók réme, szerencsétlensége: azok a bizonyos *tulajdon páholyok*. Ez a mi színésztünknek a megölője. Sokat írtak, tárgyaltak már ezekről nálunk. De ilyen lehetetlen állapot nincs is másutt egész Magyarországon. Vannak ily magántulajdont képező páholyok másutt is. Ilyen páholyrendszer van például Kolozsvárott is. S nem is abban van az öregebb hiba, hogy vannak; mert a míg a páholytulajdonosoknak csak az a jogelőnye, hogy rendes helyár lefizetése mellett elsőbbsége van naponként a páholyra másokkal szemben, az

még hagyján. Bár ez is sok bajt okoz. De hogy a tulajdonpáholyt a tulajdonos, vagy örököse, vagy engedményese *egy földszinti üldhely árának lefizetése ellenében egymaga lefoglalhatja* az előadásra, az már nagy baj az igazgatóra nézve, kinek ekzsztenciája ilyenformán lehetlenné van téve. (Érthető, hogy ily terhes városi szerződés csakis kormányhatósági jóváhagyás nélkül érvényesülhetett!) S ez legyen a magyar színészet támogatása azok részéről, kik a kultúra, a színészet támogatása címén szereztek meg az egyes páholyokra annak idején a tulajdonjogot?!... Nagyon kényes ügy. De mi bízunk abban, hogy ezen lehetetlen előjogoknak immár harminczévi élvezete után méltányosnak fogják találni talán maguk az érdekeltek is, hogy a megnehezült viszonyok között magyar kulturánknak nagylelkűen meg-hozzák önmaguktól majd azt a csekély áldozatot, hogy vagy visszaváltatják páholyaikat a várossal, vagy pedig legalább annyit változtatnak az igazgatóra nézve oly súlyos helyzetben, hogy páholyaikat a rendes egész-páholyáron váltják meg.

Mizériája a városi színi alap szegénységén s egyebeken kívül e színháznak még az is, hogy maga a kormány is nagyon csekély szubvenczióval támogatja. E részben azonban — úgy tudjuk — városi hatóságunk s a színi-választmány éppen most kereste meg felterjesztéseivel az összes tényezőket, kiktől a szubvenczióval való fel-emelése függ, s van remény, hogy a felterjesztésnek meglesz a kívánt sikere.

TÁRCZA.

Búzavirág.*

Mikor kis kölyök-koromban
A virágos rétet bújtam,
Ügyet sem vettem rád,
Szegény kék búzavirág!

Ám később sem szerettelek,
A korzón úna néztelek,
Mikor svábasszony kínált:
— Ifjúr! — szép búzavirág!

De azóta, hogy tudom,
Szeret téged galambom,
Te vagy az egész világ,
Édes kék búzavirág.

Emlékkönyvbe.

Kicsi lány, egyszer láttalak,
S belevéstem képed szívembe,
És azt hiszem, úgy érzem
Nem törli ki onnan senkise!

Ne is törölje ki senki,
Hadd hordjam strig a képed,
Legalább úgy szép, kedves lesz!
Ha velem vagy édes, az élet!

Lesskó János.

* E két kedves költeményt Lesskó János, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat jeles titkára, ismert fővárosi író adta át lapunk szerkesztőjének az «Eperjesi Lapok» tárczarovatára számára, a vándorkiállítás megnyitása alkalmával.

Az Erzsébet-kilátótoronynál.

Az EPERJESI LAPOK (Utánnyomás, fordítás tilos.)
eredeti tárczája. :: ::

Különös jelenség, hogy a pesti ember alig ismeri Budapest nevezetességeit.

Múzeumait, tálatait, színházait, műemlékeit rendszeren csak akkor keresi fel, ha vidéki vendége van; ellenben az orfeumokat, kabarékat, különféle mozikat, s különösen a löversenyt annál sűrűbben látogatja és fölkeresi.

Ennek oka azonban nem az úgynevezett *nem-bánomság*, hanem leginkább az a körülmény, hogy az intező körök nagyon megnehezítik vagy majdnem hozzáférhetlenné teszik a város nevezetességeinek megtekintését.

Állításomat semmi sem igazolja jobban, mint a fővárosnak ama legújabb intézkedése, mely szerint az Erzsébet-kilátótoronyt az elmúlt vasárnapról kezdve, egész tavaszig zárva tartják.

Azt hinné valaki, hogy ez az intézkedés azért vált szükségessé, mert ilyenkor már senki sem látogat el e helyre, hol egykor megboldogult királyasszonyunk nem tudott betelni am. főszege látványnyal, mely szeméi elé tárult.

A város közvetlen környékén elterülő, remek fekvésű Svábhegy gondozott erdei sétányain csak úgy hemzseg a sok kiránduló. Magánfogatok, automobilok és autobuszok egész raja vonul a hegylány legmagasabb csúcsához, az 529 m. magas Jánoshegyhez, melynek tetején büszkén meredezik az új kilátótorony. A torony faragott terméskőből, román stílusban épült.

Belépve annak kapuján, egy karrarai márványból készült, hatalmas emléktábla hirdeti a torony rövid történetét.

Ezt a kilátótoronyt

Halmos János polgármester és Glück Frigyes budapesti polgár kezdesére a budapesti szállodások, vendéglősök és korcsárosok ipartársulatának anyagi hozzájárulásával

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ EMLÉKÉRE

építette

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZÖNSÉGE,

Hogy minden idők viszontagságaiban örökké megjelölje a megszentelt helyet, a honnan Magyarország drága Nagyasszonya oly szívesen és oly gyakorta gyönyörködött a csudás természet, szeméi elé táruló főszege látványban.

A torony alapkövét 1908 tavaszán rakták le. Rá két évre a szorgos munkászek befejezték építését. Ünnepélyes felavatása 1910. évi szeptember havában Kisasszony napján volt.

Tervezte:

Schulek Frigyes műegyetemi tanár vezetése alatt

Klunzinger Pál műépítész, székesfővárosi mérnök.

A budapesti szállodások, vendéglősök és korcsárosok ipartársulatának hozzájárulásában részeselek:

Blaschka István	Illits József	Mechinger Rezső
Braun Nándor és Ignác	Kamarás Mihály	Müller Antal
Brückner József	Koch József	Palkovits Ede
Döcker Ferencz	Kammer Ferencz	Pelzmann Ferencz
Ehm János	Krist Ferencz	Petanovits József
Fejér Gyula	Leheti István	Prindl Nándor
Gerbaud Emil	Lippert Lajos	Schnell József
Glück Erős János	Maloschik Antal	ifj. Sprung János
Glück Frigyes	Maloschik Ferencz	Stadler Károly
Gundel János	Máday Lajos	Willburger Károly.

A budapesti pinczeregylet. A Hungária-szálloda r.-t.

A nemzetközi szállodák egy tagja.

A XXXI. nemzetközi szállodás-kongresszus felszolgáló személyzete.

A toronyban elhelyezett «Erzsébet» szobor költségeihez hozzájárult

a «Budapesti Svábhegyi Egyesület».

Vándorkiállítás.

A városunkban idős vándorkiállítás alkalmából legyen szabad a kiállított festmények- és szobrászati művekre vonatkozólag megjegyzéseinket megtenni. Nem bírálót írunk, de ismertetést. A bírálót nemcsak a nagyközönség, de maguk a hivatásos kritikusok részéről is nehéz, majdnem meddő feladat. Nem bírunk határozott ismérvekkel, melyek alapján egy képzőművészeti alkotás műértékére nézve biztos véleményt mondhatnánk. A műízlés és felfogás nemcsak évszázadok, de évtizedek szerint is folyvást változik. A mit évek előtt értéktelennek tartottak, az ma kiváló, viszont az azelőtt művészi értékűnek tartott alkotás felett napirendre tértek. Azelőtt a járt úton való haladás, a tekintély feltétlen követése, az akadémiai tudás volt a jelző a festészetben, jelenleg a secessio a jelige. Mindenki annyit ér, a mennyit teremteni képes. Nem a sablon, de az egyéniség a vezető motívum. A secessio, az iskolától való távolodás zászlója alá csoportosulnak az újítók, impressionisták, simbolisták, stilizálók stb. nevek alatt. Ezen újítók között sok eredeti, önálló tehetséget látunk, de nem ritkán ezen hangzatos név alatt az avatatlan, tehetségtelen festő törtet. Ezen utóbbi nem tartalmi kvalitásokkal, de technikai fogásokkal kíván hatni, nem bír eredetiséggel és mégis az akarna lenni, mi által a művészetet diszreditálja.

A festészet a természeti szépségek megrögzítését, visszatükrözését célozza. Ehhez művészi látás, átértés, fejlett színérzék és technikai tudás szükséges. A ki kevés eszközzel, de a jelenségeket feltogva és teljesen értékelve képes a természetet visszatükrözni, az a művészetet inkább megközelíti, mint az, a ki a színeket kínozza, a ki csak erőszakolt fogásokkal képes valamelyes hatást elérni. A hol bizonyos rábeszélés szükséges, hogy megállapíthassuk: mit is akart a festő festeni, volt-e egyáltalán mondanivalója, ott művészeti alkotásról beszélni nem lehet. Az tény, hogy a festészet terén is lábrakapó túlprodukczió folytán mindinkább igen nehéz érvényesülni, a nagyközönség a kellő megértéssel nem bír, és a hol a szépet és eredetit azonnal nem látja, ott kész a bírálattal, hogy: a festő nem tehetség és más mester útján halad. Talán ez az ok, hogy sok festő, elhagyva iskolai elveit és a megtanult festészeti modorát, mentül kirívóbb kifejezési módhoz folyamodik; megtörténik, hogy ezzel általános elismerést és anyagi eredményeket is arat. Ennek klasszikus példája Rippl Rónai művészi pályája.

A kiállításon szereplő képek nagy része kiváló alkotás és a modern festészeti iskolák leszűrt tudását tárja elé.

Szinyei Merse Pál «Mezőn» című képe ezen nagy művész teljes kvalitásait feltünteti. A szín tisztasága, a finom látás és a kifejezés egyszerűsége, de a mellett erőteljessége mind oly tulajdonság, mely a legegyszerűbb témát művészi alkotássá kreálja.

Éppúgy szembeötlő Telkessy Valéria «Alkonyi sétatá»-ja, a színek harmóniája és az egész kép közvetlensége által. A levegős tájban az alakok valóban élnek és a mozgás ritmusa kitűnően van kifejezésre hozva.

Ugyancsak itt a földszinten van Erzsébet királyné rosszul sikerült márvány-mellszobra is. Előtte számos friss, de annál több hervadt koszorú hever.

A torony négy emeletből áll, mindegyik emeleten egy széles párkányzat fut körül, honnan mindjobban domborodik ki a mesés kilátás.

Érdekesek a falakon kifüggesztett táblák felirata: *Ügyeljünk a tisztaságra, és a falakra ne írjunk!* S mégis, e kérelmek dacára, már számtalan halandó odafirkálta halhatatlan nevét.

A torony tetején levő terraszra, kőből faragott csigalépcsőn feljuthatni, honnan oly pazar kilátás nyílik, a melynek leírására a toll képtelen.

Innen látjuk Pilishegységnek hatalmas tömegét, melytől keletre a kirándulóhelyéről híres Dobogókő hosszú, festői gerince nyúlik. A messze távolban Vác városa tűnik elő, majd a nógrádi hegyek kéklenek. Északkelet felé a Cserhát, keleten pedig a Mátra és Bükk gyönyörű gerincei húzódnak. A pesti lapályból dél felé a Duna meredek partja emelkedik ki Érdnél,

Révész Imre: «Szentesi szamárdelében» című képe erőteljes alkotás, tárgyát a magyar népéletből veszi és alakjai a megszólalásig közvetlenek.

Ferenczy Károly «Pihenés»-e, mint akttanulmány figyelmet érdemel, egy vidéki tárlaton azonban, tárgyánál fogva, vevőre alig számíthat.

Mint akttanulmány kiváló Éder Gyula «Évá»-ja is, a festő, mint Benczur tanítványa, akadémikus modorban reprodukálja a női aktot.

Bruck Miksa interiőrjei mindig vonzóak színharmoniajuk által, tárgyaik az egyszerű és szegény népelet köréből vannak véve. Zborói tája reánk annál is inkább bír érdekléssel, mert hiszen ezen helyhez fűződik történetünk egyik legszebb fejezete.

Zemplényi Tivadar «Tonhalászok» képén az alakok mozgását csodáljuk, a kép violakék színe harmónikus és hangulatos.

Juszkó Béla képe, «Szántás a hajdúságban» nagy rajztudásról tesz tanúságot, ő talán jelenleg a legjobb állatfestőnk.

Halász Hradil «Biedermayer»-képe korhű jelmezben ábrázol egy nőt. Szilányi tájképe, «Kavicspart», friss és levegős, éppúgy Bosznai István vízparti képei.

Szép kék tengert festett Mendlik, a szín nincs túlozva, az adriai tengerparton ezen sötétkék gyakori. Jó arcképeket küldött Boruth. Széles kezelésben valódi hússzínek. A pasztell-festészet terén kiválóak Poll Hugó képei, a «Fenyőfák» erős szíkontrasztot, a «Breton vásár» jól megrajzolt alakokat tüntet fel. Fényes Adolf «Mennek vízért» képe erőteljes plein air alkotás.

Kevésbé ismert a Kató Kálmán név, de a kiállított «Tavaszi délután» és «Őszi napsütés» után biztosak vagyunk benne, hogy nevével az országos tárlatokon gyakran fogunk találkozni.

Olgyai Ferenc «Tiszai árvíz»-e igen hangulatos. Érdekes zsánerkép Nagy Vilmos «Elaludt az öreg» képe, témája kedves, kifejezési módja közvetlen.

Rottmann Mozart «Várják az ítéletet» képén jellegzetes alakokat látunk, Skuteczky templomképe hangulatos, borongós.

Nagy vásznat állított ki Méri István «Templomban» címmel, a megfestett alakokon az áhítat kifejezést talált.

Dudits, Baditz, Illés, Gergely, Udvary, Bruck Lajos, Pentelei Molnár János, Jendrassik Jenő, Manheimer, Nyilassy mind oly jeles nevek, melyek külön kiemelés és ajánlás nem igényelnek.

És most még egy szót városunk közönségéhez.

Tudjuk, hogy a vándortárlatok célja a művészet feltüntetése és népszerűsítése mellett elsősorban az, hogy lehetővé tegyék a művészeknek az anyagi eszközök előteremtését, mert a nélkül produktív élet a festészet terén sem lehetséges. Alkotni csak az képes, kinek anyagi megélhetése biztosítva van. Ezen anyagiakhoz nekünk is hozzá kell járulnunk, nem ajándékkal, de vétellel. Egy jó festmény nemcsak nem válik értéktelenné, de a művész hírének emelkedésével rohamosan emelkedik. Böcklin annak idején képeit semmi áron sem volt képes eladni, most pedig azok semmi áron sem kaphatók.

s ettől nyugatra a Csiki-hegyek festői ormai meredeznek az ég felé.

A mily fenséges a kilátás a távolba, éppoly kedves, változatos és gyönyörű a Jánoshegy közelebbi környéke. Hiszen alatta terül el a Lipótmező, hatalmas tébolydájával, a kies Zugliget remek sétaútjaival, a gyönyörű fekvésű Budakesz, a tüdőbetegek szanatóriumával és maga a főváros egész nagyságában és terjedelmében.

Nem győzi az ember szeméit eléggé legeltetni ama panorámán, mely a verőfényes, őszi nap aranyos sugaraiban tündöklök.

De az újonnan érkező emberek raja magával ragadja a szemlélőt, s akaratlanul viszi lefelé, a másik csigalépcsőn e helyről, honnan kedves és felejthetetlen benyomást visz magával.

Lejutva a toronyról, körüljárjuk azt, s gyönyörködünk annak hatalmas méretein. A torony falán egy táblát fedezünk fel, melyen a következő felírást olvashatni:

A szép kép a lakás legszebb éke, vonzóvá teszi az otthont, lelket önt az élettelen bútorhalmazba. A kinek nincs érzéke a képek és a műtárgyak iránt, az lelki életet nem él, annak az anyagiakon kívül eszméi nincsenek; a művészet szeretete a kultúra fokmérője.

Dr. Horovitz Gyula.

Adalékok «Sárosvármegye monografiájá»-hoz.

(Írta: Dr. Tóth Sándor.)

II. köt. 182. oldal: «A Adóalapok. A vármegyei (f) adórendszer az állam ősi életében a legbonyolultabb ügyek egyike. Sok a felmentés, sok a kivétel. Az első adóalap mindenesetre a kir. pénzverés joga; a Lucrum camerae, mely a forgalmat tönkre tette.»

Ezen pár sorban több szakkifejezés (=terminus technikus) van. Lássuk, miként vannak azok alkalmazva.

Vármegyei adórendszer alatt a vármegyék által, saját szükségük teik fedezésére szükséges szolgálmányok megállapításának, kivétele- és beszedésének szabályait értjük.

«Az állam ősi életében», legalább IV. Béla koráig, a vármegyéknek, mint kir. igazgatási terület egységeknek szükségletei a királyi jövedelmekből lettek fedezve. Külön vármegyei adó, s így vármegyei adórendszer nem volt. A vármegyei adó törvénytárunkban csak 1486. évi 64. cikkben tűnik fel. Ez mondja ki, hogy a megye pénztárába minden — bármily rendű és állású — birtokos a közönség részéről elhatározott költségeket fizetni tartozik.

Az állam ősi életében tehát vármegyei adó és adórendszer nem volt, csak királyi adó és királyi adórendszer.

Hogy a szerző maga is ezt érti, az kétségtelen a következő mondatból: «Az első adóalap a kir. pénzverés joga; a Lucrum camerae». A királyi pénzverés joga csak nem tartozhatott a vármegyei adórendszerbe? De akkor miért teszi az adórendszer elebe a «vármegyei» jelzőt? Csak nem azért, mert szép szó?

Adóalap azon tárgy (pl. vagyon, hozadék, jövedelem vagy bizonyos fogyasztás), melynek alapján a hatóság a fizetendő adóösszeget meghatározza. (Lásd dr. Mariska: «Államgazdaságtan», 93. oldal.)

A kir. pénzverés joga azon felségjog, mely szerint közforgalomra szolgáló kötelező értékmezőt az államon (vagy, a mi az ősi időben ezzel egy, a királyon) kívül más nem készíthet.

Ezen két meghatározásból kétségtelen, hogy a kir. pénzverés joga adóalap nem lehet.

A pénzverés joga kétségkívül lehet jövedelemforrás. S bár a pénzverésért fizetendő ellenértéket az 1892. évi XVII. t.-cz. 8. §-a «veredéj»-nek nevezi, az tulajdonképpen illeték. Illeték alatt ugyanis azon szolgáltatásokat értjük, melyeket bár közjogi, de egyesek érdekében is teljesített állami szolgálatok megtérítése fejében szed az állam.

A monografia írója, az ősi időről szólva, a kir. pénzverés jogát azonosítja a lucrum camerae-vel. Holott a dr. Márkus-féle «Magyar jogi lexikon»-ban kamaryereség vezérszó alatt olvashatjuk, hogy «az Árpádok

1908—1910.

WELLISCH HUGÓ,
épitőmester.

STADTMÜLLER GYULA,
főpallér.

KRÁL GYULA,
kőfaragómester.

MIKULA FERENCZ,
szobrász.

A toronytól néhány lépésnyire, vasrácozottal bekerített emlékkő áll Erzsébet királyné látogatásainak emlékére, melybe Szász Károlynak alábbi distichonja van bevésve.

Itt áll s nézett szét ERZSÉBET, drága királynénk.

Hol koronázott fő tán soha nem vala még.

S míg itt elragadó látványon lelke merengett,

Érzé: országunk szíve feléje dobognak;

Hódolatunk e helyet nevezé Erzsébet-oromnak,

Fogjuk, míg magyar él, áldani lába nyomát.

ERZSÉBET

császárné és királyné ő felsége

1882-ik évi Április 30-ikán,

Május 16-ikán és Október 9-ikén

e helyvidéken időzött.

Kuhárszky László.

„BITUMINA“

kitűnő védelmet is nyújt a nap melege ellen. — „Bitumina“ régi zindelytetők átfedésére is kiválóan alkalmas. Csakis védjeggyel ellátott tekerceket fogadjunk el.

Gyári főraktár Eperjes és vidéke részére:

Sárosvármegyei Gazdák Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezete, Eperjes.

tiszta bitumenből készített, valódi aszfalt-tetőlemez; tartós, tűzbiztos, szagtalan, kátrányozást vagy egyéb mázolászt nem igénylő

== TETŐFEDŐANYAG. ==

„Bitumina“-val fedett tető bemeszelve szép fehér marad és

se, vonzóvá teszi... Horovitz Gyula.

«...-hoz»

A vármegyei (?)... az első... joga; a Lucrum...

IV. Béla koráig... az első... rendű és...

az kétségtelen a... királyi pénztár...

az kétségtelen a... királyi pénztár...

az kétségtelen a... királyi pénztár...

az kétségtelen a... királyi pénztár...

az kétségtelen a... királyi pénztár...

az kétségtelen a... királyi pénztár...

az kétségtelen a... királyi pénztár...

idejében okmányaink a Lucrum Camerae gyűjtőnév... bevételeit».

Az «ősi idő»-ben tehát a kir. pénztár joga a lucrum camerae fogalmát korántsem merítette ki.

II. köt. 183. old. legalsó bekezdése: «Már a XIV. (?) számban alakul a Lucrum Camerae... A pénznek kényszer-árfolyama van: ha romlik, veszteségeket okoz. Külföldre azonban az árfolyam hullámzása nem terjed ki, azért igen nagy az árszo. A rendek úgy egyeznek meg, hogy a király köteles jó pénzt veretni, melynek egyenes adóval pótolják a pénz beváltásából eredő károkat. Ez a Lucrum C.-adó.»

Ez úgy a szakemberre, mint a «laicus»-ra nézve egyaránt felesleges. A szakember e nélkül is tudja. A «laicus» ezután sem fogja tudni, hogy mi a «Lucrum Camerae» és mi a lucrum camerae-adó.

Hogy a «laicus»-nak is hasznára váljék, ennek a résznek így kellene szólnia: Már II. István királyunk készített lemez- (fém) pénzérmekeket. III. Béla alatt már teljesen forgalomban voltak. A pénztérvezés azonban még nagyon kezdetleges. Az igen vékony érmeke gyorsan kopnak. Szükségessé válik azoknak időnkénti beváltása s újakkal való kicserélése. A beváltás súlyszerint történik. A kopásból előállott kár tehát a régi pénz beszállítóját éri. Előnye az új pénzt kiadó királynak. Az ő javára esik a forgalomban elvesztett érmeke értéke is. A király az új érmeke előállítás költsége fejében díjat szed. Pénzzavarban szenvedő királyok néha igen nagy díjat szedtek. II. Endre óta a pénzbeváltás pénzhamisítással súlyos. A beváltott pénz helyett ugyanis annál silányabbat szolgáltatnak ki. Az az érték, melylyel a beváltott pénz, a helyette kiszolgáltatottat meghaladta, szintén a királyi kincstár nyeresége. A pénzbeváltásból eredő ezen előnyök képezik a kamara hasznát = lucrum camerae-t.

A mint a királyi pénztár ürt, a pénz beváltását mind gyakrabban rendelte el a király. (Az 1222. évi aranybulla 23. cikke kiköti, hogy a pénz legalább «esztendeig járjon» s «a denárok olyanok legyenek, mint Béla király idejében») A forgalomra fölülte káros következményeik elhárítása végett a kényszerbeváltásokat eltörölték. Hogy ezáltal a kincstár jövedelme csökkenés ne érje, az addig a beváltásból eredt bevételt adóval pótolták (1342. évi XIX. cikk). Ezt nevezték lucrum camerae adónak.

Dr. Gábor Gyula «A megyei intézmény alakulása és működése Nagy Lajos alatt» című művet a monografia írója a II. kötet 117—142. oldalain alaposan kihasználja, a nélkül, hogy a forrást egy szóval is jelezné. Nem a «plagiumot» akarom igazolni. Tudom, hogy ez ellen dr. Gábor művének a III. kötetben való megnevezése megvéd. Csak a másodikból szerzett adatokat s azok felhasználásának módját óhajtom megvilágítani.

«Sárosvármegye monografiája» II. köt. 117. old. legalsó bekezdés: A vármegye «közönsége túlnyomólag nemes: Universitas Nobilium.

A közgyűlést, bár más is megjelenhetik benne, mindig annak tartják. Megjelenhetnek pedig: a hospes, a városi polgár, a kir. jobbágy, a birtokos jobbágy. A nem nemes azonban csak akkor, ha statusa (Cuiusvis status homo), statusa pedig csak birtokosnak lehet. A birtokosnak egyén nem ide, hanem az úriszékhez tartozik.

Az «Universitas» egykor: «Communitas» volt.

Kiemelendőnek tartom, hogy e két mondat értelme nem fedi egymást. A kettő közül dr. Gábor állítása felel meg a valóságnak.

Már Nagy Lajos idejében mutat testületi önállóságot, bár jogi személylé még nem alakult ki

Itt is lényeges az eltérés. Dr. Gábor szerint Nagy Lajos korában a megyei közönség bizonyos = némi testületi önállóságot mutat. «Sárosvármegye monografiája» ezt minden korlátozás nélkül állítja.

Pecsétje nincs: egyházi vagy megyei (fő-, alispáni, szolgabírói) pecsétet használ.

«Sárosvármegye monografiája» II. köt. 118. old. első bekezdése:

«A földesúri hatóság Árpád-kori Az 1351. évi 18. t.-cz. szabályozza. A birtokos a maga jószágán gyakorolja a jobbágyok és szolgák fölött: az úriszéken. Minden kereset hozzá intézendő. A vármegye gyakran sérti ezt a jogot; sok is a panasz a király előtt. Latruvaló (?), hogy a földesúri bíraskodás gazdasági okon alapszik. A beidézések tönkretettek egy-egy birtokot. Ha a földesúr megtagadja a jogszolgáltatást, akkor a jobbágy a királyhoz fordulhat, de akkor is az urat idézik, hogy el ne kelljen vonni a birtoktól a munkaerőt.»

Dr. Gábor Gyula: «A megyei intézmény...» 38. és 39. oldalain: A megye közönségében a «túlnyomó elem kétségkívül a nemesség. Ezért mondják okleveleink a megyei közönséget mindig «universitas nobilium»-nak.

«A megyei közgyűlések, bár azokon a nem nemes elem is megjelenik, mindig «universitatis nobilium de N.» tartatnak és hirdettetnek. A nemeseken kívül képviselve vannak a megye közönségében a telepítvényesek (hospesek), városi polgárok, királyi és királyinői jobbágyok, végre a jobbágyság általában. A nem nemesek közül azonban csak azok számítattak a megyei közönséghez, a kik «status»-sal bírtak. Így értelmezendő a «cuius vis status homo» kifejezés. — Statusa csak birtokosnak lehet (possessionatus), a birtokosnak jobbágy a megye széke elé nem járulhatott, az ő fóruma az úriszék volt.

A megye közönségének elnevezése «Universitas», ritkábban «Communitas».

Nagy Lajos korában már bizonyos testületi önállóságot mutat a megyei közönség, ámbar jogi személylé még nem alakult ki.

Pecséttel a megyei közönség — mint ilyen — nem bírván, okleveleit valamely egyház vagy a megye (t. i. az alispán [esetleg főispán] és a szolgabírák pecsétje értendő) pecsétje alatt adja ki.

Dr. Gábor «A vármegyei intézmény» 33. old.:

«A földesúri hatóság az Árpád-korszakból ered. Nagy Lajos alatt törvényi szabályozást nyer 1351. XVIII. t.-cz., míg az oklevelekben régi szokásjogon alapulónak mondják. Az úri hatóság minden földesurat megilletett... az ország bárói és nemesi a maguk birtokain élő jobbágyok és birtokosok szolgálatát igazságot az ú. n. «Úriszék»-en. A földesúri hatóságnak alávetett egyének ki voltak véve minden más bíróságok joghatósága alól s ha bárkinek ellenük valamely keresete merült fel, joga elsősorban a földesúrnál kellett keresnie. A földesúri bíraskodás jogát, úgy látszik, gyakran sérthette meg a megye, beleavatkozván a földesúr jogaiba, mert elég sűrűn találkoztunk esetekkel, midőn ezt a sérelmet a földesurak (különösen egyháziak) a királynak elpanaszolják. A királynak indokolása megvilágítja, hogy a földesúri bíraskodás gazdasági okokra vezethető vissza. Agyakori idézetek — a mik kitűnő eszköznek bizonyultak, ha valakit meg kellett bosszantani — alkalmasak lehettek arra, hogy egy birtokot tönkre tegyenek. Csak arra kell gondolnunk, hogy — eltekintve a közlekedési viszonyoktól — néha 10—20 napig várakozott a beidézett fél az ellenfélre... A nemesség gazdasági megerősödését Nagy Lajos király nagyon is a szívére hordta. Gazdasági politikájában ez a legöntudatosabb magyar király... a földesúri bíraskodást nemcsak joggyanánt védi, de egyszerűen kötelességül is rögzíti a földesúrra. És csak ha a földesúr megtagadta az igazságszolgáltatást vagy abban hanyagul járt el, akkor lehetett a királyhoz fordulni a panaszszal. Ezen utóbbi eljárás kivételének módján ismét keresztülcsillan az említett gazdasági érdek éppoly féltékeny, mint okosan körültekintő védelme. Meghagyja ugyanis a király, hogy ily esetekben sem a jobbágyokat, hanem a nagy földesurat, vagy a gazdatisztet kell a király elé idézni.»

II. köt. 121. oldalán 1 alatti jegyzetben olvassuk:

«Sárosmegeye 1353-iki okiratában: «Vicecomes, magistri filii Donch per D. Stephanum ducem pro iudice deputatus.» Donch nem főispán, hanem maga is István kir. herceg alispánja.»

Dr. Gábor «A megyei intézmény» 67. old. 5. és 6. soraiban: Látjuk még Sárosvármegye egy oklevelében a következő sajtyszerű kitétel: «Nos magister Johannes vicecomes, magistri filii Donch in comitatu Sarus per dominum Stephanum ducem pro iudice deputati», a miből az következnék, hogy Sárosmegeye főispánja Donch fia kit István herceg nevez ki és János mester a Donch fiának alispánja. Ez azonban csak stílusbeli pongyolaság. Sáros főispánja maga István herceg és úgy János, mint Donch fia az ő alispánjai.

Csakhogy «Sárosvármegye monografiája» a szöveget megcsontkítja s a forrást egyáltalán nem közli. Talán csak nem akarja azt a látszatot kelteni, mintha ezen adatot első kézből, és nem dr. Gábor Gyulából szerezte volna. Dr. Gábor Gyula jegyzetben kiköti, hogy a hivatkozott okmány 1353. január 7-ikén kelt és a magyar országos levéltár diplomatikai osztályában 4326. szám alatt található.

II. köt. 120. old. 2. sor: «Nagy Lajos idejében a tisztikar kifejtett már.»

II. köt. 120. old. 8. sor: «Az ősi tisztikar élén az ispán (comes) allasa valóságos hivatal s gazdag javadalmazású méltóság. A comes sokfélet jelent.»

Dr. Gábor 46. old. 2. sor: «A megyei hatóság élén korunkban kifejtett tisztikar találunk.»

Dr. Gábor 46. oldal 11. sor: «A megye első tisztviselője az ispán (comes).»

60. oldal III. 1. sor: «A főispánok korunkban még nem hivatal.»

62. old. 5. sor: «A Lajos korabeli főispán elsősorban országos vagy udvari méltóságot visel.»

58. old. II. 4. sor: «A comes' elnevezés alatt is nagyon sokat lehet érteni.»

Dr. Gábor «A megyei intézmény» 84. oldal III. első sor: «A megyei autonomia első hírnökei a szolgabírák. Ők az első választott megyei tisztviselők.»

86. old. 6. sor: «A concret esetekben azonban nincs mindig mind a négy szolgabíró jelen a sedrián.»

Dr. Gábor «A megyei intézmény» 89. old. 2. sor: «Az Anjoukori megyei hatósági szervezet egyik igen fontos alakja a megyei jegyző.» «Említi Nagy Lajosnak egy 1358-iki oklevele... említi a váradi káptalan 1351-ben...»

Dr. Gábor: 89. oldal 2. bekezdés 2. sor: Ugyanazon megyei közgyűlés kiadmányai néha kétféle írást mutatnak, a miből arra lehet következtetni, hogy a nádor jegyzője mellett a megyei jegyző is működött azokon A Magy. Nemzeti Múzeum törzsanyagában őrzött sárosmegeyei 1369. jún. 11-iki és abaújmegeyei 1370. szept. 4-iki kiadmányok azonog kéz irasai, tehát a kettőnek közös jegyzője volt.

Elég is már ebből ennyi. De itt megakad szemem a II. kötet 122. oldalának legalsó sorain. Ott az 1369. június 11-iki sárosmegeyei jegyzőkönyvre történik hivatkozás. Kutatni kezdtem. Nyomára akartam akadni annak az eredeti forrásnak, melyből a monografia írója ezen adatát merítette. Az csak a megyei levéltár lehet. Tehát a levéltárnokhoz. Tőle azonban igen meglepő választ kaptam De — erről később — most ne szakítsuk félbe a kutatás fonálát. Ha nem a levéltárból van merítve, akkor, 1369. év Nagy Lajos kora lévén, lapozzuk dr. Gábort. Valóban ott van. De hogy szól a monografia és mit mond dr. Gábor:

II. kötet 122. oldal 5. legalsó sor: «Néha a nádor jegyzője mellett a megyei jegyző is működik, mikor a congregacio jegyzőkönyve kitér rá; ilyen pl. az 1369. június 11-iki sárosmegeyei és az 1370. szeptember 4-iki abaújmegeyei jegyzőkönyv.»

Ne mulassza el az ősz közeledtével személyesen vagy levélelileg egy próbavásárlást tenni KASSÁN nagy ruha-árúházában, a színházzal szemben. ERDÉLYI Óriási választék iskolai ruhákban. Legszolidabb kiszolgálás. Szabott ár!

Ehhez, azt hiszem, nem kell «commentar»!

Hogy mit mondott a vármegyei levéltárnok azon kérdésemre, hogy honnan meríthette ezen adatot a monografia írója?

Erre, kérem, olyan választ adott, melyet Sárosvármegye monografiájának írójáról, ki saját kezdeményezéséből tett ajánlatában magát a levéltár anyagának feldolgozására kötelezte, elhinni nem akartam. Melyet azonban kénytelen voltam elhinni, midőn azt Dvortsák Győző, Sárosvármegye levéltárnoka előttem, tanúk jelenlétében, kijelentette s azt nekem írásban is rendelkezésemre bocsátotta: «Hogy Sárosvármegye monografiájának írója Sárosvármegye levéltárának egész anyagából csupán az összes jegyzőkönyveket, az I. és a IV. indexeket és a Fasc. Nob. VI jelzésű fasciculus 6 és 7. számú eredeti (összesen 2 darab) okiratait használta fel a monografia megírásánál.

Betejezem.

Dr. Máriássy Béla.

KÖZIGAZGATÁS.

Rendkívüli vármegyei közgyűlés. A vármegye alispánja, a főispán megbízásából, f. évi november 12-ikének d. e. 11 órájára a vármegyei székház nagy tanácstermében megtartandó rendkívüli közgyűlést hirdet. A közgyűlés tárgyai: 1. Az 1910. év végével lejáró megbízatással bíró választott bizottsági tagok helyeinek választás útján való betöltése iránti intézkedés. 2. Nagysáros nagyközség által a községben építendő Tarca-híd építésére vonatkozó vállalati szerződés jóváhagyása. A közgyűlést megelőzőleg 1/211 órákor a székház kis tanácstermében a vm. állandó-választmány tartja ülését.

A vármegyei 1911. évi szükségletek biztosítására a vármegye alispánja 1910. évi deczember 5-ikén d. e. 10 órától 11-ig zárt ajánlatú, korlátolt versenytárgyalást tart, és pedig 10 órákor a megyei székház tűzifaszükségletének biztosítására, 1/211 órákor az irodaszerek és 11 órákor a vármegyei szolgazemélyzet részére az 1911. évben szállítandó egyenruhaneműk biztosítására. A versenytárgyalási, illetve az ajánlati felhívásokat SÁROSVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJÁNAK nov. 3-iki száma közli.

Városi közgyűlés.

— 1910. nov. 2. —

Eperjes sz. kir. város képviselőtestülete nov. 2-ikán, Krayzell Aladár polgármester elnöklete alatt rendes közgyűlést tartott. Napirend előtt a polgármester meleg hangon megemlékezett dr. Hartmann Samu városi képviselő elhúnytáról és indítványára a közgyűlés az elhunyt emlékét jegyzőkönyvileg megörökítette. A közgyűlés ezután tudomásul vette a városi *penztárak negyedéves megvizsgálásáról* szóló jelentést; majd névszerinti szavazással egyhangulag elhatározta, hogy az *árvapénzeket*, nemkülönben a *hasipénztárnak és az egyes alapoknak penzeit* az Eperjesi Takarékpénztárnál és az Eperjesi Bankegyletnél helyezi el a szokásos betéti kamattal (3,6%) mellett, a két intézet részvénytőkéjének arányában. Az 1911. évi január 1—10. napjain tartandó *népszámlálás* ügyében tudomásul vette a közgyűlés, hogy a törvény szerint a népszámlálás költségei a várost terhelik. Ezek a költségek a számlalóbiztosok 6 kor. napidíjában és minden megszámlolt egyén után járó 8 fillérvény munkadíjában állanak. Elrendelte a közgyűlés ennélfogva, hogy az így felmerülő — mintegy 3000 koronát kitevő — költség az 1911. évi költségvetésbe felvéttessék. Ezután elfogadta a közgyűlés az 1909. évi városi *zárszámadást*, valamint az 1909. évi *községi közmunka zárszámadását* és elrendelte, hogy az jóváhagyás végett Sárosvármegye törvényhatóságához felterjesztessék. Megállapította a közgyűlés az 1911. évi *községi közmunkát*. Az 1911. évi *legtöbb adót fizető* névjegyzékének egybeállítására bizottságot küldött ki a képviselőtestület. A bizottság

elnöke *Sztankay* László, tagjai: dr. *Balpataky* Imre, dr. *Flórian* Károly, dr. *Müller* Bertalan, *Magyar* József főjegyző, *Ridarecsik* Gábor főszámvevő és *Volszovits* Gyula, a városi adóhivatal főnöke. Az eperjes-sóvári *villamos-vasút* ügyében elhatározta a közgyűlés, hogy 25,000 kor. értékű törzsrészevényt hajlandó átvenni, ha a vasút öt év alatt megépül és ha a városban csinos vasoszlopokon helyezik el a vezetéket. A kérdéshez *Balpataky* József, dr. *Rosenberg* Mór és *Farago* József szólottak hozzá. — A közgyűlés jóváhagyta a tanács abbéli elhatározását, hogy a Koronakaszárnya *kantinjat Goldmann* Lázárnak az 1911—1916. évekre 1800 koronáért bérbeadta *Matus* András községségi illetősége ügyében akképp határozott a képviselőtestület, hogy nevezett eperjesi illetőségűnek el nem ismerte. Tárgyalás alá került még a *Martinovits-kör* kérvénye a városi tanácsteremnek a kör felolvasásaira, előadásaira és szemináriumaira leendő átengedése iránt. A közgyűlés, dr. *Rosenberg* Mór felszólalásával szemben, túlnyomó nagy szótöbbséggel a tanács javaslatát fogadta el, mely szerint a tanácstermet előadások megtartására semmiféle egyesületnek sem engedi át, mivel a tanácsterem más célokat szolgál és mivel előadási célokra elegendő terem áll a városban rendelkezésre. A tanács javaslata mellett felszólt *Balpataky* József. A kaszárnya céljaira megszerzendő telek megvételének ügyét, valamint a vízvezetéki szivattyútelep kibővítésére még szükségelt terület megvételének ügyét a képviselőtestület a törvény rendeletéhez képest, 30 nap közbevetésével összehívandó újabb közgyűlés elé utalta.

EPERJESI SZÉCHENYI-KÖR.

A Védnök úr ajándéka. Körünk szeretett Védnöke, dr. *Berzeviczy* Albert, Körünk könyvtárának megküldte ajándékkul: «*A természetfölötti elem Shakespeare színműveiben*» című, 169 lapra terjedő, rendkívül értékes legújabb művét. A nagybecsű ajándékért ezúton is hálás köszönetet mond a *Kör* elnöksége.

HIREK.

— **A vándorkiállítás megnyitása.** Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat vándorkiállítása f. évi október 30-ikán nyílt meg nagy és fényes ünnepség keretében, a kormány megbízottja, semsei *Semsey* Boldizsár főispán elnöklésével. A kiállítást a Széchenyi-kör termeiben helyezték el. A kiállítást Bruck Miksa festőművész rendezte művészi ízléssel. A Képzőművészeti Társulat részéről Jendrassik Jenő helyettes-igazgató és Lesskó János helyettes-titkár jelentek meg; a szolnoki művészkolóniát Szlányi Lajos, a kassait pedig Halász Hradil Elemér képviselte. A vernissage-ra a termék zsűfólásig megteltek előkelő közönséggel. Ott voltak: Kovaliczky Kornél nagyprepost, báró Ghillány Imre, a Széchenyi-kör elnöke, orsz. képviselő, Szinyei Merse István v. főispán, Tahy József alispán, Krayzell Aladár polgármester, Beszkid Antal és Szinyei Merse Félix orsz. képviselők, dr. Tergina Gyula kir. tan., tanfelügyelő, Bánó Aladár vm. főjegyző, Bánó Árpád, Egerer Ferencz főszolgabírák, dr. Tóth Sándor, Gömör János főgimnáziumi igazgatók, dr. Wallentinyi Samu, a Széchenyi-kör titkára, Kösch Árpád, az Eperjesi Kereskedők Egyletének elnöke, Mercker Tivadar, a 18. tábori ágyvezred őrnagya, dr. Ferbstein Márk vm. főorvos, dr. Holénia Gyula városi főorvos, dr. Máriássy Béla árvaszéki elnök,

Dóbiás Ede, az államépítészeti hivatal főnöke, műszaki tanácsos, Gojdzits Method püspöki titkár és igen sokan mások közéletünk vezetői közül, a kiknek neveit nem sikerült feljegyeznünk a nagy tömegben, mely a kiállítás termetét teljesen megtöltötte. A kiállítás ünnepélyes megnyitása a következőképpen folyt le. Az evang. theologia ifjúsági énekkara Kapi Gyula karmester vezetésével elénekelt a Hymnust. Majd Krayzell Aladár polgármester a város közönsége nevében üdvözölte a kormány kiküldöttjét, a Képzőművészeti Társulat hivatalos kiküldöttjeit és a kiállító művészeket. Jendrassik Jenő festőművész, a Képzőművészeti Társulat helyettes igazgatója fejtette ki nagyszabású beszédében a képzőművészetek hivatását. Beszédében utalt arra, hogy mily fontos kulturmissziót teljesít az Országos Képzőművészeti Társulat akkor, a midőn ezen vidéki vándorkiállításokat rendez. Majd a képzőművészet *nemzeti hivatását* fejtegette. Mert nyelvében el ugyan a nemzet, de művészetében maradt meg emléke. A jelenlevő kormányképviselő, semsei *Semsey* Boldizsár főispán szíves szavakkal üdvözölte a művészeket s megnyitottnak jelentette ki a kiállítást. Az erkélyen az ötödik gyalogezred zenekara kezdett játszani, megkezdődött a sétahangverseny. A kormány képviselőjét és az előkelőségeket Bruck Miksa festőművész, a kiállítás rendezője és Balogh Bertalan, a kiállítás igazgatója kalauzolták. Délben a «Fekete sas»-ban, a jelenlevő művészek tiszteletére, társasbéd volt, a melyen a következők vettek részt:

Báró Ghillány Imre és neje, Piroska leányukkal, *Semsey* Boldizsár főispán, Jendrassik Jenő, a Képzőművészeti Társulat helyettes-igazgatója, Bruck Miksa, a kiállítás rendezője, Halász Hradil Gyula és Szlányi Lajos festőművészek, Lesskó János, a Képzőművészeti Társulat helyettes-titkára, Balogh Bertalan, a kiállítás igazgatója, Glasner Mór és neje, dr. Holénia Gyula és neje, dr. Wallentinyi Samu és neje, Sarudy Vilmosné, Boros Gyula, 5. gy.-e. kapitány, Szinyei Merse Félix orsz. képviselő, Gallasy József ezredorvos, Przbiszlavsky F. főhadnagy, Farago József és Matherny Gusztáv városi tanácsosok és Dvortsák Győző, az EPERJESI LAPOK szerkesztője.

— **A báró Ghillány Imre tiszteletére** és nevenapjának megünneplésére nov. 12-ikén déli 1 1/2 órákor rendezendő közebéd iránt a vármegye minden részéből — pártkülönbség nélkül — nagy az érdeklődés. Eperjes társadalmá pedig a megjelenők nagy számával is kifejezésre fogja juttatni országgyűlési képviselőjének nagybecsűt személye iránt érzett tiszteletét és szeretetét.

— **Bornemisza Lajos ünnepelése Bártfán.** A szeretet közvetlen megnyilatkozásának eredménye volt a november 3-iki társasbéd, a melyet Bornemisza Lajos, a bártfai kerületi országos képviselőjének tiszteletére rendezett a bártfai választókerület társadalmá, pártkülönbség nélkül. Számos vendég is vett részt az ünnepelésben, a kiket a reggeli 9 órai vonat hozott Bártfára. A vendégeket — a várakozó küldöttség élén — dr. Mankovits Rezső városi főorvos és dr. Uhlig Leó vm. tiszti főügyész, ügyvéd üdvözölték, a kik hosszú kocsisorban dr. Mankovits főorvos és Szakmáry Géza főszolgabíró vendégszerető házaiba hajtottak, a hol gazdagon terített asztalok várták a vendégeket. A villásreggeli után, déli 1 órákor, a Hungária-szálló nagytermében gyülekeztek a társasbédhez. A nagyterem zsúfolásig megtelt, úgy, hogy bizony kicsinynek bizonyult. A harmadik fogásnál dr.

Gümőkór (tüdő)

köhögés, számarköhögés, influenza és a légzőszervek bajainál
az orvosi kar kiváló eredménnyel alkalmazza a

SIROLIN „Roche“-t.

SIROLIN „Roche“-t kellemes íze és kiváló hatása folytán szívesen veszik
Az összes gyógyszerárakban eredeti SIROLIN „Roche“ csomagolást kérjünk és hű-
rozottan utasítsunk vissza minden pótkészítményt.

F. Hoffmann-La Roche & Co. — Basel (Schweiz) Grenzach (Baden)

hivatal főnöke, lethód püspöki életünk vezető került feljegyzés kiállítás teremtés ünnepélyes n folyt le. Az ara Kapi Gyula te a Hymnust. nester a város a kormány ki rsulat hivatalos eket. Jendrassik észeti Társulat nagyszabású ivatását. Be- iontos kultur- képzőművészeti vidéki vándor- képzőművészet t nyelvében él en maradt meg pviselő, semsei avakkal üdvö- nak jelentette tődik gyalog- megkezdődött képviselőjét és festőművész, a alan, a kiállítás «Fekete sas»- léterre, társas- k vettek részt: a leányokkal, Jenő, a Képo- a. Brock Miksa. Gyula és Szilágyi Képzőművészeti talan, a kiállítás Holénia Gyula arudy Vilmosné, Merse Félix s. Prinszlavsky y Gosa av város Eperjesi Lapok

re tisz- nnapesére nov. 3-ikán társas- birtok kerületi zett a bártfai elékli Szamos kiter a reggeli ket — a vára- Rezső városi ügyész, ügyvéd dr. Mankovits vendégszerető asznalok tarták 1 órákor, a nek a társas- eit, úgy, hogy ik fogasnál dr.

Mankovits Rezső főorvos emelkedett szólásra s lendületes beszédben Bornemisza Lajost, a kerület orsz. képviselőjét éltette. Bornemisza megköszönte az üdvözlést és a kerület választóira emeli poharát. Dr. Uhlig a jelenlévő főispánt élteti. Semsey Boldizsár hosszabb beszédben ajánlja a kerületnek a választási harcban tamadt ellentétek kiegyenlítését, mint hasznos társadalmi munka előfeltétele. Goldics, kőtelepi kanonok-plebános Serényi földművelésügyi minisztert élteti s javasolja, hogy sürgőnyileg üdvözöljék ezen alkalomból, hogy a kincstár megvette a hertneki uradalmat, az üdvözlő-távirat szövegére ez: „Bornemisza Lajos képviselők tiszteletére rendezett ünnepi lakoma alkalmából a bártfai kerület nagyszabású egybegyűlt választói hálás érzelmekkel ünneplik nagyméltóságodat azon kegyes és hazafias elhatározásáért, hogy a nagy kiterjedésű hertneki uradalmat a kincstár részére megvásárolta.” Szepesházy Imre a bártfai és zborói kerületek nemzeti munkapárti jelenlévő elnökeire emeli poharát. Szakmáry Géza főszoigabíró járása nevében élteti a szeretett képviselőt. Szlabey Mátyás ev. lelkész a jelenlévő Tahy József alispánt, Tahy alispán Barta város fejlődésére, Bornemisza Lajos a bártfai kerület hölgyeire emelik poharaikat. Németh László h.-polgármester a város nevében, Szavkulics László a jegyzők nevében éltetik a képviselőt. Dr. Weisz Bernát közjegyző a vendégek emeli poharát. Beszéltek még Dankó Miklós, Lovassy László, Schönviczky Gyula, Milly György és Brinszky Zsigmond. A társaság cigányzene mellett, emelkedett hangulatban csak az esti órákban oszlott el, mikor a vendégeknek már menniök kellett a vonathoz. A földművelésügyi miniszteren kívül megleghangú táviratban üdvözölték még megyénk nagy szülöttjét, Berzeviczy Albert v. b. t. t., a Magyar Tudományos Akadémia és a képviselőház nagynevű elnökét. Az ünnepeltet is számosan üdvözölték táviratilag, közöttük telemítjük dr. Vályi János v. b. t. t., megyés-püspököt.

— **Kitüntetés.** A bécsi vadászkiállításán más szakmabeli kiállítások is tartattak; ezeknek egyikén, az időleges méhészeti kiállításán, melyen nagy és becses anyag volt kiállítva, egy sárosvármegyei kiállító kitüntetéséről is olvassunk. *Zsebrácsky Géza* palocsai plebános méhészete lett a jury által a kiállítási bronce-plaquettel kitüntetve.

— **Eljegyzések.** Apahidai és szamosfalvi *Szuhany Gliga* István cs. és kir. nuszár-hadnagy, okt. 29-ikén jegyet váltott ásgúti *Körtvelyessy Béla* vármegyei árvaszéki ülnök leányával, *Arankával*.

Neuwirth Emma, *Neuwirth Dávid* eperjesi rabbi-helyettes kedves leánya a múlt napokban váltott jegyet ifj. *Rosenwasser Hermann* eperjesi kereskedővel.

— **Orgonaavatás Zsegnyén.** Abból az alkalomból, hogy a Műemlékek Orsz. Bizottsága ritka középkori falfestményeket kutatót a zsegnyei huszita-eredetű, később artikuláris ev. templomban, e régi emlékünknél is új mezbe öltözött, sőt az egyház-község, nemkülönben jánosi lelkületű lelkésze: *Hajdú János* esperes és agilis felügyelője: *Szentiványi József* felügyelő buzgóságából és áldozatkészségéből új orgonát is kapott. Október 30-ikán avatták föl nagy ünnepélyességgel a helybeli és vidéki hívek tömeges részvételével. A szomszédos lelkészek közül az esperes mellett *Szlabey Mátyás* bártfai és *Halmi Aladár* lapsi lelkész fungált az avató-ünnepélyen. A meghívott vidéki vendégek közül *Moyzes Miklós* tanár, mint szakértő és *Poloczek* és *Liezits* építészek jelentek meg Eperjesről, a többiek nagymérvű elfoglaltatásukra való tekintettel, sajnos, meg nem jelenhettek a lélekemelő főlavató-ünnepélyen. Még megemlíthjük, hogy a zsegnyei templom alatt van a Keczer-család protestáns ágának sírboltja, s udvarán utolsó férissarjadékának, *K. Miklósnak* díszes mauzoleuma.

— **Az ujonczok esküje.** Az eperjesi helyőrség októberben bevonult legénysége kedden tette le — szokásos ünnepségek között — az esküt.

— **A Luchs Ede és Társa** cég fióközletének mai hirdetésére felhívjuk a m. t. közönség figyelmét.

— **Köszönetnyilvánítás.** *Fest Géza* kir. ügyész úr 6 kor.-t adományozott az Izr. Nőegylet népkonyhájának. A kegyes adományt hálással köszöni az elnökség.

— **Sakkverseny Eperjesen.** Az Eperjesi Sakk-kör november folyamán, *Berger Samu* kávéházának külön-helyiségében, verseny-díjakkal egybekötött sakkversenyt rendez. A résztvenni óhajtok a Kör titkárnál, *Klein Béla* kir. tsvz. telekkönyv-vezetőnél jelentkezhetnek.

— **A legújabb hajviselethez** szükséges loknik, hajbetétek s hajfonatok *Bilich Ferencz* színházi fodrásznál készülnek, Fő-u. 63. Kifésült hajat veszek!

Minden csütörtökön KATONAZENE-HANGVERSENY BERGER

■ délután 4-től 7-ig

kávéházában.

— **Fegyverek, töltények, serétek** *Luchs Ede* és *Társa* fiókjában kaphatók.

— **Tűz.** Szombaton, október 29-ikén délelőtt, *Goldberger Salamon* földbirtokosnak a Hegyikertekben fekvő mezején, *Biros József* és *Szanyina György*, 12 éves aluli gyermekek játékközben a szalmakazalt felgyújtották; a kár biztosítás útján megtérül.

— **«Nete ne!»** Eredeti székely góbéságok, a budapesti Péterfy-asztal víg tagjainak gyűjteményéből. Képekkel, 1 korona. **«Kaczagó szövetkezetek»** a szövetkezeti élet vidámságai. Képekkel, 1 kor. Mindkét könyvujdonságot a mulatni vágyók részére postai szállítással együtt 2 kor.-ért küldi Péterfy Tamás író. Budapest, IX., Köztelek. Péterfy Tamás eredeti humorát ismerjük és könyveit bizalommal ajánljuk olvasóinknak.

— **A Székely-féle javaslat és a jogi-vizsgák.** Minthogy a Székely-féle javaslatból pár hónap múlva törvény lesz, mindazok, a kik a törvény életbeléptéig doktorátust nem szereznek, csak két évvel később lehetnek önálló ügyvédek. A kik azt akarják, hogy az új törvény rájuk ki ne hasson és így két évet nyerjenek, forduljanak a dr. *Dobó jogi szemináriumához* (Koloszvárt, Bolyai-u. 3.), melynek segítségével hat hét alatt letehetnek egy szigorlatot. Ez annál is inkább tanácsos, mert a beállott egyetemi rendszerváltozások következtében a szigorlatok anyaga aránytalanul megnagyobbodott. Az intézet kikölcsonzi tankönyveket helyettesítő, az összes szigorlati kérdéseket felölölő jegyzeteit, melyekből otthon elkészült jelölteket rövid rekapituláló kurzus során készíti elő. A «Jogi-vizsgák letétele» cz., most megjelent könyvet díjmentesen megküldi.

— **Balesetek.** *Borbás Géza* Kisszeben szab. kir. város irodatisztje november 2-ikén Kisszeben határában vadászott, egy kiálló fagyökrében megbotlott s oly szerencsétlenül esett el, hogy vadászfegyvere elsült és a serét jobb kezefejébe hatolt. — *Kassimir* Andrásné, felsőbesi gazdálkodó neje szénát hordott a padlásra, miközben a létra, melyen állott, megbillent s a szerencsétlenül lezuhant. Csigolyatorést szenvedett, menthetetlen. — *Seminszky Anna* 6-éves kislány szülői krumplit szedtek Nagysároson, a Kálnás-pusztán, s hogy a gyerekek meg ne fázzanak, tüzet raktak. A lobogó tüztől a melegedő leánya ruhája tüzet fogott, mire eloltották, kétharmadrészben teste összeégett. Most az eperjesi kórházban ápolják. Menthetetlen.

— **Olvasó, K-ban.** Nincs oka csodálkozni. — A Fáy-féle valódi szódéni ásvány-pasztilák hatását könnyen megmagyarázza az a tény, hogy a pasztilák tulajdonképpen csak forrástermékek, mert a híres szódéni gyógyfürdő forrásvízeinek ülepedékét képezik. A pasztiláknak tehát csakúgy kell hatniok, mint a forrásvíznek, sőt még sokkal intenzívebben.

— **A kolerajárvány elleni védekezés** céljából az osztrák belügyminiszter által elrendelt áruforgalmi korlátozások egyelőre csupán a friss gyümölcs, továbbá friss fűszerek- és tejküldeményekre terjednek ki, minélfogva a származási bizonylatok egyelőre csak ezen áruknak Ausztriába való szállítása eseteiben szerzendők be.

— **Költözködés.** (Párbeszéd.) „Hová hurczkoltok, Misi? «Esterháza.» „Mi a csudának oda? «Ott terem az Esterházy-cognac.» «Csacsi, hiszen az nem terem, azt Pesten gyártják!» «Hát akkor Pestre hurczkoltokunk.»

— **Linoleum-padlóakk** legolcsóbb *Luchs Ede* és *Társa* fiókjában

— **Versenydíjnyújtás.** Az eperjesi m. kir. államépítészeti hivatal területén lévő állami közutakon az 1911., 1912., 1913., 1914., 1915., 1916. években eszközözlendő kavicsszállítás biztosítása céljából november 23-ikán, az eperjesi államépítészeti hivatal helyiségében, zárt ajánlatú nyilvános versenydíjnyújtás fog tartatni.

— **Tévedés azt hinni,** hogy a poloskák petéikkel ki nem írthatók. Ha a *Löcherer Cimexin-poloskairtót* használjuk, úgy nemcsak az élő poloskák pusztulnak el rögtön, de a Cimexin hatása folytán a peték nyomban kiszáradnak s többé ki nem kelnek. A *Löcherer Cimexin* mindenütt használható, szövetet butort, falat vagy festést nem piszkít, nyomot vagy foltot nem hagy. Kapható: *Löcherer Gyula* gyógyszerárban *Bartfán* és *Pálesch Árpád* drogeriájában *Eperjesen*.

— **Valódi Sollingeni zsebkések,** ollók, beretvák *Luchs* fiókjában, Fő-utca 40.

— **Tűzeset.** Csütörtökön esti 1/2 10 órákor az újonnan épülő iaktanya munkásbarakja, ismeretlen okból kigyuladt. A tűzoltók lokalizálták a tüzet.

— **Hol kapható jó és olcsó téglá?** A választ erre a kérdésre számtalan építető keresi. Az építető a tégladrágaság okát természetesen arra vezeti vissza, hogy a gyáros sokat akar keresni utóján. A voltaképeni ok azonban az előállítás nehézségeiben van. A géppel való téglagyártáshoz nagy és drága berendezés szükséges, ennek beszerzésére pedig nem mindenki szanhatja rá magát. A kézi-vetéshez nem kell ugyan olyan nagy befektetés, de roppant nehézség, hogy a kézi-vetéshez szakmunkás kell. Ugyanis megfelelő számú jó téglavetőt nehezen lehet kapni, mert a munka telet szünetel, tehát a munkás nem marad egy helyen, a téglagyárak pedig, még a legnagyobbak is, mégis rászorulnak a kézitéglara, mert a legtöbb építőmester szerint a kézitégla jobban faragható és érdes felülettel fogva jobban köt a géppel készített téglával. Mindez arra indította Németország egyik legnagyobb téglagyágyarát, a «*Jacobswerk*» et, hogy egy téglavetőmester találmányát mérnökei által tökéletesítse és «*1910 modellű szabadalmazott téglavetőgép*» elnevezés alatt forgalomba hozza. Ez a gép ugyanolyan téglát állít elő, mint a legjobb minőségű kézitvetésű téglá, sőt még jobb minőségben, mert a téglák teljesen egyenletesek és egyformák. Ezen gép 2 ökörel, 2 lóval vagy egy 5—6 lóerejű motorral meghajtható; a felállítás olcsó, mert nem kell hozzá sem gépház, sem alapzat; szakmunkásra nincs szükség, napszámok vagy gyerekek is elegendők a kiszolgálásra. A gép ára aránylag csekély, az előállítás költségei tehát minimálisak és így bizvást mondhatjuk, hogy valóban jó és olcsó téglát ott lehet kapni, a hol az «*1910 modellű szabadalmazott téglavetőgép*»-pel készítik a téglát. A gép megtekinthető és róla felvilágosításokat szívesen nyújtanak *Gellért és Társa cégnél Budapest, VI. Teréz-körút 41.* Ez a cég képviseli a Drezdai Mótorgyár Részvénytársaságot is, és gépei jóságáért teljes garanciát vállal.

— **Gazdasági cselédek jutalmazása.** A m. kir. földművelésügyi miniszter a f. évben ismét két gazdasági cseléd és egy gazdasági munkás részére ajánlott fel 50—50 korona jutalmat és díszoklevelet. Ezen jutalomban következők részesültek: *Hanács István* kapii lakos, a ki az Ardó-család kapii bér gazdaságában 41 esztendőzt szolgált. *Kamenyecz Janos* szinvei lakos, a ki *Szinyei Merse József* szinvei gazdaságában 21 évet töltött, mint gazdasági cseléd. Továbbá *Ványó András* osztópataki lakos, ki mint gazdasági munkás, állandóan 60 évig dolgozott a Bánó-családnál. A jutalomdíjakat és díszokleveleket *Piller Kálmán* g. e. elnök fogja, október 31-ikén d. u. 1/2 3 órákor a gazdasági egyesület igazgató-választmányának ugyanezkor megtartandó ülése előtt a jutalmazottaknak kiosztani.

— **Megbízható gyógykezelés.** Zavart emésztéssel ellátott egyének, kik étvágyhiányban, felfúvódásban, gyomorgörcsökben és rendetlen székelésben szenvednek, a *Moll-féle seidits-por* használata által rövid idő múlva visszanyerik egészségüket. Egy doboz ára 2 kor. Szétküldés naponta utánvétellel *Moll A.* gyógyszerüz, cs. és kir. udv. szállító által Bécs, I. Tuchlauben 9. Vidéki gyógyszerárakban jhatározottan *Moll-féle* készítmény kéréndő az ő gyár elvénnyel és aláírásával.

— **Rendőri hírek.** *Tolvaj koldus.* Okt. 21-ikén ránczosképi cigányasszony járta be a város egyik külső utcáját s koldult, illetve lopott, a hol csak lehetett, mint például *Teleki Istvánné* szegény özvegnél, a ki megtakarított pénzeszközét olvasgatta, a midőn szobájába valaki benyitott. *Telekiné* zsebébe rejtette a pénzt s a vendég elé sietett. Egy cigány nő volt, a ki alamizsnára nyújtotta kezét. A szegény özvegy egypár fillért keresett elő a zsebéből s nem vette észre a koldus képébe rejtőzött tolvajt, a kinek szeme föléillant a pénz csörgésére. A koldus köszönve vette az alamizsnát s távozott, s a mint a küszöbön átlépett, megbotlott s az összeküldt pénz a szobában elgurult. *Telekiné* maga is segített a pénzt összekeresni, mert nem akarta, hogy egy szerencsétlen asszony összekoldult pénzéből csak egy fillér is maradjon valahol a szobájában. S a míg ezen szorgoskodott, s hol az ágy alá bújt, hol meg az asztal alatt keresett, a cigány nő már a zsebében kotorászott s a szándékosan elhullatott fillérékért a *Telekiné* zsebéből kilopott 41 koronával kárpótolta magát. Az elgurult alamizsna most már gyorsan előkerült s a cigányasszony Isten nevében búcsúzott. *Telekiné* csak felóra múlva vette észre, hogy a búcsú a 41 koronának szól, mert nem volt nehéz megtudnia, hová lett a

keservesen megtakarított pénz. A detektívek előállítottak egy Makula Poloviczanka Bobucsá nevű cigány-nőt, a ki, úgy látszik, a tolvajnak czinkostá sa volt, de, mert pénzt nála nem találtak s Telekiné a tolvajt benne fölismerni nem tudta, elbocsátották. — *Leszűnt munkás.* Benyó János okt. 26-ikán a kaszárnyaépítésnél állványbontás alkalmával, egy padlónak elcsúszása következtében, 5—6 méter magasból leesett. Az állványról lehullott tégladarabok fejét s a homlokát összezúzták. — *Tévedés.* Bialkó József napszámos és szeretője: Dubravszki Mária, azzal hálálták meg Kmetz Jánosnak a jóvoltából élvezett ingyenlakást, hogy összes jó ruháit emlékül magukkal vitték s felmondás nélkül távoztak. A szerencse azonban nem nekik, hanem a rendőrségnek kedvezett. Kihallgatásuk alkalmával azzal védekeztek, hogy nem akartak lopni s az egész merő tévedés, a mennyiben sajátjuk helyett Kmetz János ruháit találták elvinni. Még be sem fejezhették ezen remek védekezésüket, a mikor jelentkezett Kuczko Györgyné, a kinek ünnepi ruháját ugyancsak tévedésből öltötte magára Dubravszki Mária. Ennyi tévedés után a rendőrség átkísérte őket az ügyészséghez.

— **A dr. Richter-féle Liniment. Caps. comp.** (Horgony-Pain-Expeller) igazi népszerű háziszerré lett, mely számos családban már évek óta mindig készletben van. Hátfájás-, csípőfájdalom-, fejfájás-, köszvény-, csúznál stb.-nél a Horgony-Linimenttel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatást idéznek elő; sőt járványkórnál, minő: a kolera és hányóhasfolyás, az altestnek Linimenttel való bedörzsölése mindig igen jónak bizonyult. Ezen kitűnő háziszér jó eredménnyel alkalmaztatott bedörzsölés-képpen az influenza ellen is és üvegekben à 80 fillér, 1 kor. 40 fillér és 2 korona, a legtöbb gyógyszertárban kapható; de bevásárlás alkalmával tessék határozottan Richter-féle Horgony-Linimentet (Horgony-Pain-Expeller) kérni, valamint a «Horgony» védjegyre figyelni és csak eredeti üveget elfogadni.

A szomszédból

— **A Kassai Kath. Patronage-Egyet** nov. 3-ikán Kassán, a püspöki palota nagytermében, bercezi Bercezy Jenő v. b. t. t., kir. ítélőtáblai elnök elnöklésével választmányi ülést tartott. Az ülésen résztvettek: dr. Fischer-Colbuc Ágost kassai megyéspüspök, az Egyesület egyházi elnöke, gróf Zichy Károly alelnök, Arnold Sándor kir. ítélőtáblai tanácselnök, Kozora Endre praelátus-plébános, dr. Máty Engelbert tankerületi kir. főigazgató, Bessenyei Béla kir. ítélőtáblai bír. Rác Ernő kir. főügyész-helyettes, a kir. ügyészség vezetője, Münster Tivadar törvényszéki bír., a fiatakorúak bíróságának elnöke, dr. Klekner Alajos nyug. kir. jogakadémiai igazgató, dr. Máthé Gábor az állami gyermekmenhely igazgató-főorvosa, Fülöp Dezső kir. ügyész, dr. Klekner Emil árvaszéki ülnök, Brudl Fülöp kir. albiró, dr. Bernolák Nándor kir. jogakadémiai tanár és Szentistványi Béla joghallgató, az egyesület jegyzője. A jegyzőkönyv hitelesítése után dr. Bernolák Nándor, mint az egyesület egyik titkára, jelentést tett a patronage-ügy legújabb általános fejlődéséről s bejelentette, hogy a jövő évi országos patronage-kongresszus 1911. szeptemberében Kassán lesz. A kongresszust előkészítő bizottság vezetésére az országos közgyűlés Bercezy Jenő v. b. t. t., az egyesület elnökét kérte fel. Az egyesület működéséből a titkár a következőket emeli ki: A praeventiv szakosztály egy elhagyott fiút Müller asztalosnál helyezte el s ideiglenesen a Kath. Tanonczotthonban biztosított számára lakást és ellátást. Tobák fogházor két süketnéma fiát a szakosztály a körmöcbányai süketnéma-intézetbe szállította. Most egy csicséri (Ungm.) és egy kassai fiatakorúnak gondozására kér a szakosztály felhatalmazást, a mit a választmány megadott. A fiatakorúak bíróságai előtt az egyesület működő tagjai minden tárgyaláson jelen voltak. Az utolsó két hónapban a bíróság részére hat környezet-tanulmányt állítottak ki s egy próbára bocsátott pártfogására vállalkoztak. (A pártfogó Papp Péter joghallgató.) A fogházmisszió-szakosztály az utolsó két hónapban is a fogházban vasárnaponként foglalkozott a fiatakorúakkal s méltányos kérelmeiket a lehetőségig teljesíteni iparkodott. Pénzsegélyt újabban három elítélt kért. A választmány két kérelmet elutasított, egyet teljesített. Az elhelyezett tanonczok tandíját és tanszer-szükségletét az egyesület fedezte. Újabban két tanoncz-szerződést kell kötni a szabadult fiatakorúak érdekében. A választmány a felhatalmazást erre megadta. Az egyesület Kassán létesítendő intézetének ügye, bárha, a züllött gyermekek nagy számára tekintettel, ez szerfelett sürgős, nem ment előre. Ellenben Bárczán, gr. Zichy Károly nemes áldozatkészségéből és Rusznyák

plébános tiszteletreméltó lelkesedéséből, valószínűleg a legközelebbi jövőben létesülhet valamely kisebb nevelő-intézet. Gr. Zichy Károly az ülésen megisméltete nemes-lelkű ajánlatát, melyvel az egyesületnek Bárczán építkezéséhez szükséges beltelket és szántóföldet adományoz. A választmány a tárgyalásokhoz megadta a hozzájárulását. Az egyesület leány-menhelyében szeptember folyamán két védencük volt. A menhely költségeit a megyéspüspök viseli. A pénztárban június hó végén 1310 kor. 83 fill. volt. Ebből felmerült 61 kor. 80 fill. kiadás. Azonban egy magát megnevezni nem akaró jótévő nov. 3-ikán 200 kor.-t adományozott az egyesületnek, dr. Máty Engelbert kir. főigazgató pedig 100 kor. tagsági díjjal az egyesület alapító-tagjai közé lépett. Az Egyesület a nemeslelkű adományokat hálás örömmel fogadta. Ezután élénk eszmecsere fejlődött ki az Egyesület működése körül és fejlesztése érdekében. A magas színvonalú eszmecsere az Egyesület elnökei, Arnold Sándor tanácselnök, dr. Máty Engelbert főigazgató, dr. Máthé Gábor főorvos, Kozora Endre praelátus-plébános, dr. Rác Ernő főügyész-helyettes és mások vettek részt.

— **Kazánfűtői és stabilgőzgép kezelői tanfolyamok.** A kassai m. kir. állami felső ipariskolában október 15-ikén tanfolyamok nyitlak meg oly géptulajdonosok és lakatos-, kovács-, rézműiparosok részére, kik a stabilgőzmozgató, illetve stabilgőzgépek kezeléséhez szükséges elméleti és gyakorlati szakképzettséget megszerezni óhajtják. A stabilgőzmozgató tanfolyamra általában csak olyanok vehetők föl, a kik előzőleg a kazánfűtői és lokomobil gépekkel tanfolyamot sikeresen elvégeztek. A kazánfűtői tanfolyamra fővehetők kazánfűtői gyakoronokok és ezen pályára készülő napszámosok is, ha a magyar nyelvet bírják s az írás olvasásában jártságok. Beiratkozhatni — a szabályszerű 6, illetve 10 kor. beirattási díj lefizetése mellett — hétköznap d. e. 11 és 12 óra s vasárnap 8 és 10 óra között az intézeti igazgatóságnál. Az elméleti tanítás a hétköznapok estéli, a gyakorlati demonstrációk a vasárnapok délelőtti óráiban tartatnak. A tanfolyam végén teendő képesítő-vizsgálatok eredményeihez képest a hallgatók a kazánok, illetve stabilgőzgépek kezelésére törvényesen feljogosító bizonyítványokat nyernek.

— **A Sátoraljaújhely és Kassa közti vonatok** menetrendjének módosítása tárgyában lapunknak még július havában, Sárosvárm. közigazgatási bizottsága útján tett felterjesztésére a keresk. miniszter a következőkről értesítette a közigazg. bizottságot: „A sátoraljaújhely—legénye-alsóimihályi—kassai vonalon közlekedő 8264. számú személyszállító teher-vonat menetrendjének olyképpen leendő módosítása, hogy az Kassán a kassa-oderbergi vasút 12. számú vonatához Ruttká felé csatlakozást nyerjen, nehézségbe ütközik. A kívánság teljesítése esetén ugyanis e vonatot Sátoraljaújhelyből a jelenleginél legalább 20 perczel korábban, vagyis reggel 3 óra 48 perczkor kellene indítani. E korábbi indítás folytán az a hátrány származnék, hogy e vonat Sátoraljaújhelyen a Budapest-ről induló 410—466. számú vonattól a csatlakozást elvesztené, a mi jogos panaszra adna okot. E csatlakozás fentartása céljából a 466. számú vonatot Miskolcra korábban indítani nem lehet, mivel egyrészt e vonat továbbítja a miskolci gyorsárúkat, másrészt pedig, mert ott Fülel felől a 7507. számú személy- és Torna felől a 8705. számú motorvonatokhoz csatlakozik. A korábbi indítás által tehát megrontatnék a csatlakozás és a gyorsárúk továbbítására, illetőleg azoknak a vonathoz való hozzáadására megfelelő idő nem állana rendelkezésre. A kérelem csak úgy volna teljesíthető, ha a 8264. számú vonat Legénye-Alsóimihályiból valamivel korábban indítatnék és emellett jelenlegi menet-sebessége Legénye-Alsóimihályi—Nagyszalánc között 35—40, Nagyszalánc-Kassa között pedig 40—45 sebességi csoportnak megfelelőleg felemeltetnék. A sebesség felemelése által azonban a vonat terhelése tetemesen csökkenne s így e vonat teheregység-szállításra nagyon csekély mérvben volna felhasználható, a mi gazdasági szempontból járna hátránnyal. Emellett a szóbanlevő 8264-es számú vonatot keresztvevő 8261. számú kezelő-teher-vonat menetrendjét is korábbra kellene helyezni olyképp, hogy ez a vonat Kassáról már hajnali 2 óra 40 perczkor indulna. A 8261. számú kezelő-teher-vonat menetrendjének így módon való megváltoztatása azonban — mivel a legénye-alsóimihályi—kassai vonal éjjeli szolgálatra berendezve nincsen — a pályőrök pihenési idejének biztosítása céljából a nagyszalánc—kozmai vonal-részen még 5 kisegítő-pályaór a kalmazását tenné szükségessé, mi tetemes több-kiadással járna. Minthogy azonban a magy. kir. államvasutakat terhelő ez a költség nem állana arányban a kívánt csatlakozás létesítésével járó csekély előnyökkel, a kérelmet nem teljesíthetem.“

Vasúti menetrend.

Ervényes 1910. évi október 1-től.

Orló—Eperjes—Budapest:	
Orló ind.	— — — 855. de 135. du — 745. e
Héthárs. „	— — — 610. r 942. „ 223. „ — 832. e
Kisszeben „	— — — 633. de 1005. „ 246. „ — 886. e
Eperjes vár. „	— — — 704. „ 1037. „ 320. „ — 928. e
EPERJES érk.	— — — 709. „ 1042. „ 325. „ — 933. e
EPERJES ind.	1205. e 450. r 722. „ 1057. „ 355. „ 818. e 950. e
Abos érk.	1233. „ 520. „ 753. „ 1125. „ 420. „ 845. „ 1015. e
Abos ind.	1244. „ 530. „ 827. „ 1127. „ 423. „ 852. „ 1017. e
Kassa érk.	103. „ 600. „ 845. „ 1152. „ 450. „ 915. „ 1041. e
Kassa ind.	110. „ 611. „ 912. „ 1225. du 521. „ 925. „ 1125. e
Budapest érk.	700. r 100. du 240. du 845. e 1050. e 630. r 815. e

Eperjes—Bártfa:

Eperjes ind.	735. de 128. du 540. du
Bártfa érk.	945. „ 335. „ 730. e

SZÍNHÁZ, ZENE.

Szombaton (okt. 29-ikén) Bodansky Róbert és Grünbaum Fritz operettje került színre szépszámmú közönség előtt, bár az előadás, a melyben gyönyörködhetünk, igazán «táblás» házat érdemelt volna meg. Gróf Vadváry Jenny szerepében Görög Olga játékát és énekét csodálhattuk. Igazán ezen estén ragyogtatta teljes pompájában nagyterjedelmű, a legmagasabb regiszterekben is tisztán csengő hangját. Betétjéül a tilinkó-dalt választotta. Közönségünk, mely az igaz művészetnek mindenkor legnemesebb elismerője volt, viharos tapsal honorálta a művésznő énekét s ismételtelen kihívta. Jella bárónő szerepét igen kedvesen s kecsesen Fedi Boriska játszotta. Betétjeinél, különösen a «puszi»-nótánál, a közönség lelkesen tapsolt. Meg is érdemelte a sok tapsot, úgy igazán temperamentumos játékával, mint művészi énekével. Kissé bántó volt azonban, hogy a nézőtér tíz-tizenöt tagja, szinte előre megbeszélte terv szerint, a zenét s a művésznő tánczát ütemes tapsal kísérte. Önkéntelenül is a «Moulin Rouge», vagy a nálunk ismertebb «Jardin de Paris» esti előadásait juttatja eszünkbe, a hol a «chirnette» kétes értékű zenéjét a nézőközönségnek lábcsozogatással kell kísélnie. Ott igen kellemes perczeket szerezhet az nekünk, de oda csak ezért megyünk. Reméljük, hogy színtársulatunk nagynevű művésze és igazgatója módját fogja ejteni annak, hogy hasonló «chirnette»-jelenetek ne ismétlődhessenek. Székelynek (gróf Vadváry) igen jó napja volt, úgy-szintén Solti Ernőnek (Spini Guidó). Ez utóbbi azonban igyekezhetnék a tisztább kijetésre. Gervais Pál szerepét Erneyi János sok találmányossággal s sikerült alakítással adta. Sajnos, nem mondhatjuk el ugyanezt Szőregy Gyuláról, a ki Schneider Pepi hálás szerepében oly jó partnerrel, a minő felesége (Papp Erzsébet) volt, sokkal többet nyújthatott volna. Anikó, a leányuk, Fátyol Heddy volt, kis szerepét tőle megszokott routine-nal töltötte be.

Vasárnap (okt. 30-ikán) délután ismét a «Czigánybáró» került színre a már ismertett jó előadásban. Este Tóth Ede «A falu rossza» című népszínműve került előadásra, kisszámmú közönség előtt. Göndör Sándor szerepét Székely Gyula, Fedi Borisét Lenkfy Iczuka, Btki Tercsiét Fátyol Heddy, Finum Rózsist Keresztély Kornélia alakították igen jól. A bakter Gáspár Jenő, Fedi Gáspár pedig Erneyi János volt. Valamennyi szereplő nagy tökéletességgel és kedvvel játszott. Kár, hogy közönségünk oly kevés érdeklődést mutat a népszínművek iránt.

Hétfőn (okt. 31-ikén) telt ház előtt adták újból az «Obsitos»-t. Az előadásról semmi újabb feljegyzni-valónk nincsen. Ez este lépett fel utoljára Szőregy Gyula, a ki november hó elsejével Pécsre szerződött.

Keddén (nov. 1-jén) Herczeg Ferencz új történelmi színműve, a «Bizancz» került színre. Nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy a színtársulat jeles igazgatója semmi költséget sem kimélt az új, teljesen korhű jelmez kiállítására körül. Jólleső érzéssel láttuk az ily kisebb vidéki színpadokon ritkán látott pompás jelmezeket. Az előadás is jó volt. Markovics Margit Iréne császárnő szerepében tökéletesen művészi játékot produkált. Szinte előttünk állott az igazi Iréne. Constantin császár szerepét sok lendülettel adta Szóts, a társulat jeles titkára. Lenkfy Iczuka, a császárt a halálba is követő hű, szerelmes-szívű Hermát nagy sikerrel játszotta. Csodás, sokoldalú gyermek. Az öregedő Olga herczegkisasszonyt Papp Erzsébet adta a tőle megszokott jó alakítással. Erneyi a zsoldoskapitány hálás szerepét játszotta sikerrel. Kisebb szerepekben jók voltak Székely (Dukász) és Faragó (a pátriárka).

trend.

október 1-től.

apest:

135	746
223	832
246	856
320	928
325	933
355	818
420	845
423	852
450	915
521	926
1050	630

fa:

ENE.

sky Róbert és zsinre szépszámmú helyben gyönyörömetelt volna meg. rög Olga játékát estén ragyogtatta a legmagasabb gját. Betétjéül a , mely az igaz p elismerője volt, b énekét s ismé- igen kedvesen s tétjeinél, külön- elkesen tapsolta. igazán tempera- énekével. Kissé tíz-tizenöt tagja, t, a zenét s a te. Önkéntelenül smertebb »Jardin zünkbe, a hol a ézőközönségnek en kellemes per- csak ezért me- k nagyevű mű- ni annak, hogy méltódhessenek. napja volt, úgy- Ez utóbbi azon- re. Gervais Pál ággal s sikerült juk el ugyane- i hálás szerep- (Papp Erzsébet) anikó, a leányuk, őle megszokott

adták újból az abb feljegyezni- oljára Szőreghy csre szerződött. z új történelmi em hagyhatjuk azgatója semmi corhú jelmezek az ily kisebb pás jelmezeket. Iréne császárnő rodukált. Szinte n császár szere- lat jeles titkára. is követő hű, tszotta. Csodás, czegkisasszonyt t jó alakítással. repét játszottá oltak Székely

Szerdán (nov. 3-ikán) adták másodikban, zsúfolt ház előtt Edmond Rostand L'aiglonját. Az előadásról magáról nincs semmi újabb feljegyzés, hacsak nem az, hogy Szőreghy hiányzott. Markovics Margit jobb nem lehetett, mint a milyennek az első előadás alkalmából bemutatott.

Csütörtökön (november 3-ikán) Bahr Hermann »Koncert» című vígjátéka került színre. Verőfényes, napsugaras est volt, tele a tavasz derűjével. Heinek Gasztávné szerepét Markovics Margit töltötte be a legelőt legtokéletebben s oly könnyedséggel, hogy közönségünk elragadtatással tapsolta. Férje szerepében Ernyei nem érezte magát jól. Annál jobb alakítást nyújtott Gáspár Jenő dr. Jura szerepében. Delfine (Fátyol Heddy), a felesége, sok bájjal játszott. Kisebb szerepekben igen jó volt Faragó (Pollinger) és Papp Erzsébet (Pollingeré).

Pénteken (nov. 4-ikén) adták a »János vitéz»-t. Az előadásról nincs semmi újabb feljegyzés. Közönség kevés volt. A II. felvonásban láttuk utoljára, sajnos, Görög Olgát a francia királykisasszony szerepében, melyben oly keresetlen szép sikert aratott.

Szombaton (nov. 5-ikén) a »Balkáni herczegnő» került színre. Az előadásról jövő számunkban.

Színházi heti-műsor: Vasárnap d. u., mérs. hely- árrakkal: »A falu rossza», népsz.; este: »A cornevillei harangok», op. — Hétfőn, mérs. helyárrakkal: »Luxem- burg grófja», op. — Kedden: »Lili», op. — Szerdán: »Beulemans kisasszony házassága», vígj. — Csütörtökön, Lenkely Izuka jutalomjátékául: »A csöppség», szinmű. — Pénteken, mérs. helyárrakkal: »A sasfók», dráma. — Szombaton: »Traviata», Verdi nagy operája.

Színház-megnyitás. Nagy ünnep- ségek közepette nyílt meg Nagyváradon az új városi színház. A magyar szinművészetnek ezen új, szép haljékát nov. 5-ikén nyitották meg, mely alkalommal a budapesti Nemzeti Színház művészei vendégszere- peltek. Ezen színházavatás ünnepe volt az ottani magyarságnak, de egyszersmind ünnepe a magyar szellemnek és a magyar kulturának. Az új városi színház igazgatója Szabados László, a mi volt színház- igazgatónk.

TANÜGY.

Szabadságolás. A vallás- és közokt.- ügyi m. kir. miniszter Patocskó Johanna singleri áll. tanítónőt a folyó év végéig szabadságot s szabadsága tartamára iskolája vezetésével Batory Emmát helyettes- tanítónői minőségben megbízta.

Megbízás. A pécsújfalui áll. elemi iskolánál Ringerné Kovalszky Margit tanítónő lemondásával megüresedett tanítónői állás ellátására Huszovszky Irén okleveles tanítónő nyert megbízást. — Az üresedés- ben lévő boroszlói állami tanítói állásra Kerényi János okleveles tanító nyert alkalmazást, egyelőre helyettes- tanítói minőségben.

Felekezeti iskolák tandíjkár- pótlása. Kolombán Sándor zempléni vármegyei kir. segédtanfelügyelő, a m. kir. vallás- és közokt.-ügyi miniszter 100,600—1910. sz. körrendelete alapján az iskolaszékek által tandíjkárpótlás iránt benyújtandó kérvényekhez megfelelő kérvénymintákat készített, és pedig úgy az államsegélyes, mint a még államsegélyt nem bíró iskolák számára. A kérvény és mellékletei mintáinak bemutatásával a derék szerző az iskolá- sékeknek kívánt segítségére lenni és ezáltal munká- ját megkönnyíteni. Miatán a tandíjak államsegélyből való fedezésének kérelmezése most van folyamatban, ajánljuk a kérvénymintákat az iskolaszékek figyelmébe. Kaphatók Szabó és Trócsányi könyvkereskedésben Satoraljaujhelyen. Áruk az államsegélyes iskolák szá- mára 1 kor.; az államsegélylyel nem bíró iskolák számára 2 kor., bérmentes küldéssel.

EGÉSZSÉGÜGY.

A városi főorvos október havi jelentése szerint Eperjes város közegészségügyi állapotai általában jók. Leggyakrabban észlelt betegségek a múlt hónapban is a légzőszervek bántalmái voltak. Járványos beteg- ségek közül csak a vörheny két esete fordult elő. A jelentés szerint a köztisztasági állapotok is ki- elégtők, úgy, hogy semmi különös intézkedésre nem volt ok. A közhelyiségek vizsgálatát 30 esetben ejtette meg; nevezetesen piac-vizsgálat 15, kocsma-vizsgálat 8, vendéglő-vizsgálat 2 és mészárszék-vizsgálat 5 eset- ben. Ezen vizsgálatoknál az 5 mészárszékben rendet-

lenséget észlelt. Élelmiszerek vizsgálatát összesen 15 esetben ejtette meg. Elkoboztatott 28 liter tej, 6 kg. hús és 2 1/2 kg. egyéb élelmiszert.

A kórházban gyógykezelés alatt állott 150 beteg. Felvételtett 75, gyógyultan elbocsájtott 68, gyógyu-atlanul 4, elhalt 3.

KÖZGAZDASÁG, IPAR.

Eperjesi Magyar Védőegyesület.

Rovatvezető: Stark Zsigmond egyes. titkár.

Az eperjesi ipar.

2 Lendamasztöszövény.

Úgy látszik, régebben Eperjesen nagyobb volt az iparüzési törekvés és kedv, mint ma. A magyar ipar fejlődésének gyermekkorában bizonyos öntudatlan nai- vitással kezdtek olyanok is iparral foglalkozni, kik vajmi keveset értettek hozzá. Hogy szomorú csalódás járt a nyomán, az természetes. Így jött létre 1886-ban Eper- jesen egy lendamasztöszövény-vállalat, melyet Bloch Salamon a »Zöldfa»-szálló épületében 45 kézisöszö- székkel rendezett be. Már 1893-ban állami segélyt is nyert kamatmentes kölcsön formájában. Minden- nek ellenére sem tudta magát ez a vállalat ily nagy alapon fentartani, és saját kárán okulva, kény- telen volt Bloch az üzemet lényegesen redukálni és ma még annyira a mennyire, leginkább üzletének reno- méja érdekében, továbbveteti a vállalatot. Mai beren- dezése a Bástya-utcában 8 szöszöszékből, 2 csévéző- gépből, láncfelvető- és kártyaverőből áll, és állandóan 2—3 munkaerővel dolgozik. A kézi-szöszöszéken, mely 8 száddal dolgozó Jacquard-szerű szék, készült a min- tázott lendamaszt-árú, úgymint abroszok, asztalkendők, törölkendők, törölközők stb. Évi produktuma ez idő- tájt circa 6000 drb.

A nyers lenfonalat Csehországból szerzi be, míg a kész szöszövény-árut a szepességi vászon- és pamutfehérítő- gyárban Késmárkon aprátaltatja. A cég 1896-ban a millenárius kiállításon díszérmet és az 1900. évi keres- kedelmi múzeum első iparpártolási kiállításán díszok- levelet nyert. Bloch Salamon a damasztöszövényen kívül ágynemű-készítéssel is foglalkozik, mely munkával 8—10 varrónőt állandóan foglalkoztat. Mindenesetre csak elszomorító, hogy ez a vállalat nem tudott itt zöld ágra vergődni, holott Késmárkon Wein Károly damasztöszövénygyára hatalmas vállalattá fejlődött.

3. Harisnyakötés.

Ezt az iparágat is csak kicsinyben űzik Eperjesen. Stechler E. harisnyakötő (Flórián u.) 5 kézi-kötőgéppel és 4 munkaerővel dolgozik, készít pamut-, gyapjú- és selyemharisnyákat egy színben és mintázva; gyárt parasztszálakat, pulzusvédőket, női kötött alszoknyá- kat és mellényeket Évi termelése circa 500 tucat harisnya.

Igen kívánatos volna, ha a harisnyakötést itt is házilag oly mértékben űznék, mint az Csehországban elterjedt, a hol a vállalkozó kézi-kötőgépeit asszonyok- nak kölcsönképpen kiadja, kik a vállalkozó által rendel- kezéstülre bocsájtott anyagból gyártják a harisnyákat. Hány szegény asszonynak nyújthatna nálunk is a hosszú tél munkanélküli időszakaiban állandó kenyér- keresetet!

A tengeri-hal fogyasztása.

Most, a midőn a húsneműk ára rohamosan emel- kedik, s midőn ma holnap tényleg csak a tőkepénzesnek lesz módjában húst ehetni, igen aktuális a kérdés, hogy mi módon ellensúlyozhatnók azon óriási áremel- kedést, melyet — indokkal vagy a nélkül — a hús és húsneműk beszerzésénél oly érzékenyen tapasztalunk?

Igaz ugyan, hogy hús nélkül is lehet élni, s hogy a húsneműk élvezete nem éppen elkerülhetetlenül szükséges, hanem abban már orvosaink is igazat ad- nak nekem, hogy a hús egyik-másik neme, illetve faja az idegek, az idegrostok, a test szervezete, a vérkeringésre jótékony, sőt nagyon fontos hatással van, azonkívül a mai kultúrembernél az ebéd és vacsora nem is étkezés, ha húst nem tálnak az asztalára.

Még megjárna, ha éppen csak a négy lábú állatok húsa volna oly túldrága Eperjesen, mint a minő most, mert baromfit vágatna az ember. Igen ám, de a vidéki baromfityesztő tótok oly tudással illeszkednek bele a mészárosok- és hentesektől inonált drágasági kon- certbe, mintha legalább is kereskedelmi iskolát végeztek volna s éppen oly nagyszerűen tudják a kínálat és kereslet fordított viszonyát is kibaszni. Manap- ság egy pár sütni való, 1—1 1/2 kg. tiszta húst adó csibét 5—6 koronán alul megvenni oly művészet,

melyhez akadémikus beszélőképesség és jól megtömött pénztárcza kell.

Az ám! Csakhogy a pénz... az a... legkevesebb! A gyomor megköveteli a magáét, hiába méltóságos vagy tekintetes úr a gazdája, a jónál a jobbat kívánja.

Ausztriában, sőt már Magyarországon is mozgalom indult meg az argentinai fagyasztott hús behozatala iránt, s már Wienben szétosztásra is került a fagyasztott hús, melyről a lapok azt írják, hogy bár a külső ré- tege: a zsírja — no mert hát zsírja is van, nemcsak csontja, mint az eperjesi marhahúsnak — sárgás, de maga a hús szép, friss ízű. Nem tudom, vajjon sikerülni fog-e Magyarországon is árusítani az argentinai fa- gyasztott húst, de ismervén háziasszonyaink nagy ré- szének indokolatlan ellenszenvét minden ellen, a mi új, bárha még kísérletet sem tettek vele, nem hiszem, hogy nálunk valami nagy forgalom eléressék vele; igen, talán az alsó néposztályokban, a hol, mint Buda- pesten a lóhús s az ebből készült termékek, nagy keres- letnek örvendenek.

Az egész világon óriási keresletnek örvend a ten- geri-halak különféle faja.

Hogy mily ízletes, mondhatni kiváló peccenyét szolgáltat a tengeri-hal húsa, arról csak annak van fogalma, a ki azt megkísérelte az asztalánál elfogyasztani.

Éveken át figyelemmel kísértem a fővárosban a Garay-, Lehel-téri, a központi vásárcsarnokban, úgy a Deák-téri halcsarnokban a tengeri-hal fogyasztását, ettem magam is igen sokszor belőle, megízleltem a halhúsból készült pástétomot s mondhatom, eléggé ki- fejlődött gourmandériámnak nem volt semmi kifogása a tengeri-hal ellen.

Háziasszonyaink, a kik közül nagyon sokan a ten- geri-halat még nem is kísérelték meg konyhájukban felhasználni, ab ovo máris perhorreszkálják azt, annyira konzervatívek, hogy nem is kísérelnék meg azt fel- használni.

Két okot hoznak fel ellene. Az egyik, hogy dögöt nem főznek, a másik, hogy szaga van.

De hiszen az édesvízi halnak is van szaga, úgy- nevezett halszaga s mégis fogyasztjuk.

Minden újdonság bevezetése nehéz, mert az új- donság ellen bizonyos ellenszenvvel viseltetnek igen sokan, még akkor is, ha az az újdonság kitűnő, ha olcsóbb, ha jobb is, mint a megszokott.

De miért ez ellenszenv? Mert új, mert nem is- merték régebben.

Rántva, paprikáshalnak, kocsonyásan, hallesvesnek, eczettel forrázva s bármilyen módon is elkészítve, a leg- nagyobb inyencz sem talál kifogásolnivalót a tengeri- halban!

Pedig a tengeri-hal jóval olcsóbb hús, mint bár- mely más, mert a marhahús 1 kor. 36 fill., a borjú- hús 1 kor. 44 fill., a disznóhús 1 kor. 60 fill., 1 kor. 80 fill., a csibehús pedig 2 kor., pulykáról már nem is beszélve, míg a tengeri-hal kilója 1, mondd egy korona s még ráadásul a felsorolt húsneműeknél jobban táplálja az emberi szervezetet.

Három évvel ezelőtt valóságos hadjáratot indí- tottam Eperjesen a tengeri-hal árusítása érdekében!

A kereskedő urak, konzervatívizmusból, vagy tudja Isten miért, mind elutasítottak, pedig hiába mutattam ki többeknek, hogy kilónként igen tekintélyes hasznot lehet elérniök s különösen ha a fogyasztás nagy ará- nyokat ölt majd!

De nem kiméltem a fáradságot, beszéltem és be- széltem annyit s addig, míg végre Istenben boldogult Wenczel István, volt kereskedőt rábírtam, hogy kezdje meg a tengeri-hal árusítását.

Először hozattunk — no mert én voltam a leve- lező ebben az ügyben — 5 kg. tengeri-pisztrángot.

Nohát az nem vált be; a hal kicsi, nagy a fej és a has, kevés a húsa. Utána rendeltünk tengeri-lazacot és kabeljant (tengeri-ponty) s ez jobban vált be. Az első szállítmány lassan elfogyott, a második rendelés már 25 kg. volt, sőt néhány — 3—4 — hét múlva express s táviratilag mentek Budapestre a megrende- lések. A karácsony hetében, úgy emlékszem, 2—3 mm. volt az elárúsított hal, sőt a 14 nappal később be- következő görög katolikus ünnepekre volt előjegyzés bőven. Tavasz felé, mikor már a szállítás kissé nehezebb volt a jég olvadása miatt s Eperjesen jéggyár nem lévén még, a halat eltartani nem lehetett, elő kellett jegyezni a halat. S előjegyzés volt bőven mindig.

Szóval az ajánlottam üzlet jól bevált, s a vevők mind meg voltak elégedve, sőt mikor már nem volt hal kapható, sajnálkoztak is.

Felhívom ezért is Eperjes város kereskedőinek becses figyelmét a tengeri-halra.

Egyrészt az üzlet ezen ága igen szép jövedelmet biztosít, s ma, midőn már jeget is lehet állandóan kapni, nagyon is könnyű, másrészt pedig az elérhető

Van szerencsém a nagyérd. hölgyközön-
ség szives tudomására hozni, hogy buda-
pesti gyakorkló-tartózkodásomról hazatérve,
legújabb divatú alkalmi frizurák
készítésére ajánlkozom. Kérem a nagy-
érdemű hölgyközönég szives meghívását.

Tisztelettel: **Bloch Iлона**
fodrásznő, Vásártér 1. sz.

Ma vasárnap utoljára látható a
tetovált hölgy
a g. kath. bérpalotában

(a főpostával szemben).

A nagyérd. közönég **Németh József,**
szives pártfogását kéri impresszárió.

Megnyilt
Luchs Ede és Társa fiókküzelete

Eperjes, Fő-utca 40. sz.

Legnagyobb választékban, a legolcsóbban
beszerezhetők:

- Konyhafelszerelések
- Háztartási cikkek
- Evőeszközök
- Fegyverek, töltények
- Épület- és butorvasalások
- Lombfűrészek és hozzávalók
- Meteor-kályhák, konyhák

és minden e szakmához tartozó cikkek.

A m. tisztelt vevőközönég pártfogását kéri

teljes :: **Luchs Ede és Társa fiókja**
tisztelettel Fő-utca 40. sz.

TANTÁL-LÁMPA
a legjobb fémszálas
:: izzólámpa. ::

Arammegtakarítás kb. 60%.
Fehér fényvel ég. Rázkodá-
soknak ellentáll. Igen tartós.
Minden helyzetben kifogástal-
lanul ég. Nagyobb rendelések-
nél magas engedmény. □

Megrendelhető:
**Magyar Siemens-
Schuckert-Művek-nél,**
Budapest, V., Lipót-körút 5.

Vegyetek
nem más

Köhögés

rekedtség, hurut és nyalkasodás, görcs és hők-
hurut ellen, mint

KAISER-féle
MELL-KARAMELLÁKAT

□□□ a három fenyővel. □□□

5900 közjegyzőileg hiteles
bizonyítvány orvo-
soktól és magánosok-
tól igazolják a biztos sikert.

Csomagok ára 20 és 40 fillér, doboz 60 fillér.

Ka. ható: **Korn Vilmos** gyógyszer-tárában, **Scholze**
Alfréd cukrászdájában és **Lefkovits Emil** kereske-
désében, Eperjesen.

A Szebeni-út 30. szám alatti
ház és kert

elköltözés folytán szabad kézből eladó.
Bővebbet Kovaliczky Pál gyógyszer-tárában, Eper-
jes, Fő-utca 142. sz.

Tokaji bor-eladás.

Asztali bor literje 64 fill. Pecsényebor
literje 80 fill. Szomorodni bor literje 1 kor.
40 fill. Asszúbor literenkint 3, 5 és 8 koro-
nájával kapható.

Tállya (Tokaj-Hegyalja).

Homoky György,
tanító és hortermelő.

Bérbeadó

december 1-jétől a Fő-utca
40. számú, Kósch-féle házban
:: :: a Kossuth Lajos-utcai

földszinti lakás.

1 utcai szoba, 3 udvari szoba, 1 előszoba, konyha, fürdő, angol-klozet.
Villamvilágítás és vízvezeték be van vezetve; szobák mind parkett-padlóval.

IDRAVICS LILLI
:: :: párisi fűzőkészítő :: ::
EPERJES, Fő-utca 17. szám.

Fűzők (Mieder)
mérték szerint készíttetnek
Eperjes, Fő-utca 17. sz.
(a drogueria mellett).

Árverési hirdetmény.

Az EPERJESI BANKEGYLET részéről közhírré tételik,
miszerint a nála elzálogosított és bezárólag **folyó évi**
június hó 30-ig lejárt ékszer-, értékpapir-
és egyéb tárgyakból álló **kézizálogok**

1910. évi november hó 7-ikén

reggeli 9 órakor az intézet helyiségében, az alapszabályok
értelmében tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek
eladatni fognak.

Ezen zálogok az árverés napjáig az illető felek által rendezhetők.
Eperjesen, 1910. szeptember hó 7-ikén.

Az Eperjesi Bankegylet igazgatósága.

Globin

a legjobb és legfinomabb
czipöcrème

Fritz Schulz jun. K.T. Aussig a/E.

Sürgős megbízásunk van
10.000.000 korona törlesztéses jelzálogkölcson
 elhelyezésére I. és II. helyre földbirtokokra és nagyobb városokban levő házakra, **4 1/2%-os kamattal**.
 Kölcsonok a legmagasabb becsérték kétharmadrésze erejéig a legelőnyösebb feltételek mellett engedélyeztetnek.
 Felvilágosítással költségmentesen szolgál
PROPPER és ÖRLEI bank- és váltó-üzlete,
 Budapest, VI., Andrassy-út 32.

== Musgrave-féle ==
eredeti ir kályhák

a jelenkor legjobb folytonégói.
 Minden nagyságban 80—3200 m.³-ig.
 == Erős fűtőképesség ==
Ch. Garms kályhagyár, Bodenbach.
 Egyedüli elárúsítóhely:
Luchs Ede és Társa
 vaskereskedése, Eperjes.

**MOLL-FÉLE
 SEIDLITZ-POR**

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz Moll A. védjegyét és aláírását tünteti fel.

A Moll A.-fele Seidlitz-porok tartós gyógyhatása a legmakacsabb gyomor és altest-bántalmak, gyomorgörccs és gyomorhív, rögzött székrekedés, májbántalom, vértolulás, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen, e jeles háziszernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett.
 Ara egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona.
 Hamisítások törvényileg fenyítettek.

**MOLL-FÉLE
 SÓS-BORSZESZ**

Csak akkor valódi,
 ha mindegyik üveg Moll A. védjegyét tünteti fel. A Moll-fele sósorszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító beuörzölési szer köszvény, csúsz és a meghűlés egyéb következményeinél legismertebb népszerű.

Egy ónozott eredeti üveg ára 2 kor.
Moll-fele gyermek-szappan.

Legfinomabb, egészen új módszer szerint készített gyermek- és nő-szappan a bőr gyökeres gondozására és apólasására úgy gyermekek, mint felnőttek számára.

Egy darab ára 40 fillér. Öt darabé 1 korona 80 fillér.

— Minden darab gyermek-szappan Moll A.-fele védjeggyel van ellátva. —

Fő-székhely: Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által
 Bécs, I., Tuchlauben 9.

Vidéki megrendelések naponta posta-utánvetéssel teljesítettek. A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni.

Védjegy: „Horgony”
**A Liniment. Capsici comp.,
 a Horgony-Pain-Expeller**

egy régióknak bizonyult háziszern, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvénynél, oszúznál és meghűléseknél.
 Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben K.—80, K.1.40 és K.2.— és ügyszólván minden gyógyszertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.
D. Richter gyógyszerésztára az „Arany oroszlánhoz”,
 Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

„Berson”

gummisarkok
még is a legjobbak!
 Mindenütt kaphatók.

A legtöbb kiállításon legelső díjjal kitüntetett és első orvostanárok által ajánlott, kitűnő minőségű

Esterházy cognac

mindenütt kapható!

Az
Esterházy cognac

a közönség kedvencz itala!

Esterházy cognacgyár

TELEFON
 31-49.

Központi irodája:
 BUDAPEST

TELEFON
 31-49.

V., Csáky-utca 14. szám.

„Keil-Lakk”-nál jobb máz nincsen
 Asszony mondja: ez a kincsem!
 A padló úgy fénylik tőle
 Nem is kell sok máz belőle;
 Kevés munka, semmi kfn,
 Barna, vagy porszürke szín,
 Figyelmet csak arra tegyen,
 Hogy az mindig „Keil-Lakk” legyen!
 Ajtó, mosdó, ablakpárkány
 Oly fehér lesz, mint a márvány,

Ha fehér «Keil-Lakk»-ot veszünk
 S vele mindent jól befestünk,
 Konyhabútor, asztal, szék,
 Itt van «Keil-Lakk», azurkék,
 Kertibútor festünk zöldre,
 Gyermekeknek öröme.
 «Keil-Lakk»-ból van minden szín,
 Kék, piros, zöld-rozmarin.
 Szóval: ház vagy nyárilak,
 Mindig legyen ott «Keil-Lakk»!

Mindenkor kaphatók:

== VAJDICSKA KÁLMÁN czégnél, Eperjesen. ==

Igló: Fogyasztási Szövetkezet. — Kassa: Ifj. Novelly Sándor Utóda. — Kisseben: Kassewits J. János.

Oh jaj!

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásúak

Egger mellpasztillái,

az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.

== Doboza 1 korona és 2 korona,
 Próbadoz 50 fillér. ==

1-6. és szétküldési raktár:

„NADOR” GYÓGYSZERTÁR

Budapest, VI., Váci-körút 17.

Megfojt ez az átkozott köhögés!

Éljen!

Egger mellpasztillája csakhamar meggyógyított

Eperjesen kapható: Korn Vilmos, Kovaliczky Pál, Molitorisz István és Williger Pál gyógytárakban.
 Bártfán: Löcherer Gyula és Tirscher István gyógytárakban.